

THE 2030 UNITED NATIONS SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN LATVIA

Proceedings
of an International
Scientific Conference,
25–26 April 2019, Riga

THE 2030 UNITED NATIONS SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN LATVIA

**Proceedings of an International Scientific Conference,
25–26 April 2019, Riga**

ANO ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI 2030: ĪSTENOŠANA LATVIJĀ

**Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli,
2019. gada 25.–26. aprīlis, Rīga**

The 2030 United Nations Sustainable Development Goals in Latvia.
Proceedings of an International Scientific Conference:
ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi 2030: īstenošana Latvijā.
Starptautiskās zinātniskās konferences materiāli.
25-26 April 2019, Riga.– Riga: College of Law, 2019.– 68 p.

These Proceedings comprise theses of papers presented at an International Scientific Conference held in April 2019 at the College of Law. The theme of this conference was the 2030 Sustainable Development Goals adopted by the United Nations Organisation.

Authors focussed their attention on the role played by legal issues and the social sciences in implementation of these UN objectives, as well as how to ensure high quality of education at colleges.

Krājumā iekļautas konferences ziņojumu tēzes. Ziņojumi tika nolasīti Juridiskās koledžas 2019. gada aprīļa starptautiskajā zinātniskajā konferencē, kas bija veltīta Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem 2030.

Referenti savos ziņojumos, galvenokārt, ir pievērsušies tiesību un sociālo zinātņu lomai ANO mērķu īstenošanā, kā arī studiju kvalitātes līmeņa paaugstināšanai koledžās.

Literārā redaktore: Anita Rudziša

Vāka dizains, makets: Anita Rudziša

FOREWORD

At its annual scientific conference held in April 2019, the College of Law focused attention on the United Nations Sustainable Development Goals for 2030; these goals have not been adequately recognised and taken into account in Latvia. The goals, adopted by the UN in September 2015, address 17 directions for sustainable development, and identify 169 tasks that are needed to transform all countries, making the world more people friendly.

Sustainable development ensures meeting contemporary needs while taking individual interests into consideration, but without creating threats and producing risks for future generations. Sustainable development ought to be analysed and prognoses established for at least three key areas: the economy, social issues, and the conservation and protection of the environment. Papers presented at this conference held by the College of Law focused mainly on the role of legal issues and the social sciences in implementation of these UN objectives, as well as on the quality of college education.

The International Scientific Conference was held in April 2019 again in the framework of the traditional International Science Week and Lawyers Days in Latvia. The International Science Week has been featured at the College of Law for many years and has included conferences and invited lectures, with the participation of partners and guest lecturers from several countries.

Representatives from the US, Canada, Georgia, Pakistan, Russia, Estonia and Lithuania took part in activities at the College of Law during the 2019 International Science Week. The conference was organized in cooperation with the Riga Stradins University, the Utena University of Applied Sciences, the Baltic Strategic Studies Centre of the Latvian Academy of Sciences, together with the Latvian Law Society.

The College of Law has enjoyed very active cooperation for nearly 20 years with the Latvian Law Society, with this cooperation impacting positively on both the quality of studies at the College and its research

activities. The College of Law is one of the most active participants in the annual Latvian Lawyers' Days which traditionally are held in April. This was also the case in 2019; notably with the College hosting a substantial international conference, "Impulse for Mediation", and a workshop "Colleges in Latvia: Quo vadis?"

During this year's International Science Week, the College of Law also held two student conferences devoted to international organisations, highlighting the role played by Latvia and its participation in these. Students spent several months studying various international organisations in this light and presented their findings at these conferences. Unfortunately we could not include student presentations in this publication, but their reports were so interesting that next year we will consider also including theses of student papers.

I would like to thank all Latvian and foreign partners and guest lecturers who responded to our invitation and participated in the conference, presenting substantial and interesting reports at this venue. I would also like to thank the college lecturers and students who presented results of their research and prepared theses for publication. This conference has made a solid contribution to the quality of the study process of the College of Law.

It is to be hoped that conference materials published in these proceedings will be of interest and will be useful for those who could not attend the conference. It is also hoped that this publication will increase the willingness to formulate research results for presentation at a conference to be organised for April 2020 under the auspices of the International Science Week in Riga.

Dr. habil. sc. pol., Dr. iur.

Tālav Jundzis,

Director of the College of Law

Riga, April 2019

PRIEKŠVārds

Juridiskā koledža savā gadskārtējā zinātniskajā konferencē 2019. gada aprīlī pievērsās Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem 2030, kuri Latvijā nav pietiekami ievēroti un ņemti vērā. Šie mērķi, ko ANO apstiprināja jau 2015. gada septembrī, ir noteikti 17 ilgtspējīgas attīstības virzienos un satur 169 uzdevumus, lai pārveidotu pasauli un valstis, padarot tās draudzīgākas cilvēkiem.

Ilgtpējīga attīstība nodrošina mūsdienu vajadzību apmierināšanu un cilvēku interešu vērā ņemšanu, neradot draudus un riskus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai. Ilgtspējīga attīstība analizējama un prognozējama vismaz trīs galvenajās jomās: ekonomikā, sociālajā jomā un vides saglabāšanā un aizsardzībā. Koledžas konferencē referenti galvenokārt pievērsās tiesību un sociālo zinātņu lomai ANO mērķu īstenošanā, kā arī koledžu studiju kvalitātes paaugstināšanai.

Zinātniskā konference 2019. gada aprīlī notika tradicionālās Starptautiskās zinātnes nedēļas un Latvijas Juristu dienu ietvaros. Starptautiskā zinātnes nedēļa Juridiskajā koledžā notiek tradicionāli un tās ietvaros tiek rīkotas gan konferences, gan vieslekcijas, aicinot partnerus un vieslektorus no dažādām valstīm.

2019. gada Starptautiskajā zinātnes nedēļā Juridiskajā koledžā piedalījās pārstāvji no ASV, Kanādas, Gruzijas, Pakistānas, Krievijas, Igaunijas un Lietuvas. Konferenci organizējam sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitāti, Utenas lietišķo zinātņu universitāti, Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centru, kā arī Latvijas Juristu biedrību.

Juridiskā koledža aktīvi sadarbojas ar Latvijas Juristu biedrību jau gandrīz 20 gadus un šī sadarbība pozitīvi ietekmē gan studiju kvalitāti koledžā, gan pētniecības aktivitātes. Ikgadējās Juristu dienās, kas parasti notiek aprīlī, Juridiskā koledža ir viena no aktīvākajām dalībniecēm. Tā tas ir arī 2019. gadā, kopīgi rīkojot gan plašu starptautisku konferenci “Impulss mediācijai”, gan semināru “Koledžas Latvijā: Quo vadis?”

Starptautiskās zinātnes nedēļas ietvaros Juridiskajā koledžā notika arī divas studentu konferences, kas bija veltītas starptautiskām organizācijām, pievērsot uzmanību Latvijas aktivitātēm un to nozīmei. Studenti vairākus

mēnešus veica pētījumus par dažādām starptautiskajām organizācijām Latvijas kontekstā un šo pētījumu rezultātus prezentēja konferencēs. Diemžēl, šajā krājumā neievietojām studentu prezentācijas, bet to saturs bija tik interesants, ka nākamajā gadā apsvērsim iespēju publicēt arī studentu ziņojumu tēzes.

Vēlos pateikties Latvijas un ārvalstu partneriem un vieslektoriem, kuri atsaucās mūsu aicinājumam un piedalījās konferencē ar saturīgiem un interesantiem ziņojumiem! Paldies arī koledžas docētājiem un studentiem, kas prezentēja savu pētījumu rezultātus un sagatavoja publikācijai attiecīgas tēzes. Tas viss kopumā ir labs ieguldījums Juridiskās koledžas studiju procesa kvalitātes celšanā.

Jācer, ka šajā krājumā publicētie konferences materiāli būs interesanti un noderīgi arī tiem, kuri nevarēja piedalīties konferencē klātienē. Tāpat jācer, ka šī publikācija vairoš vēlmi gatavot pētījumu rezultātus prezentācijai 2020. gada aprīļa Starptautiskajā zinātnes nedēļā rīkotas konferences ietvaros.

Dr. habil. sc. pol., Dr. iur.

Tālavš Jundzis,

Juridiskās koledžas direktors

Rīgā, 2019. gada aprīlī

SATURS

CONFERENCE GUESTS` THESES

Gintautas Buzinskas (Lithuania)

Defence of the Constitutional Rights Arising
from Employment Legal Relations in Labour Dispute
Commissions in the Republic of Lithuania

Konstitucionālo tiesību, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām,
aizstāvēšana darba strīdu komisijās Lietuvas Republikā 13

Juris Dreifelds (Canada)

Russia: An Overview of Critical Changes

Krievija: skats uz kritiskajām pārmaiņām 16

Muhammad Faheem (Pakistan, Kashmir)

Kashmir: War of Peace

Kašmira: miera karš 20

Jānis Bolis (USA)

Mediation in the USA

Mediācija ASV 24

Ando Leps (Estonia)

Capitalism is the Money Society!

Kapitālisms ir naudas sabiedrība! 26

Ibrahim Demir (Turkey)

Poverty and Hunger

Nabadzība un bads 30

Egils Levits (Latvia)

The Interaction between the National Legal Systems
of the European Union and Its Member States

Eiropas Savienības un tās dalībvalstu
nacionālo tiesību sistēmu mijiedarbība 33

Andris Kleinhofs (Russia)

The Issue of Information Operations under
the Conditions of Totalitarian Regimes

Informatīvās operācijas totalitāro režīmu apstākļos 36

Andrejs Vilks (Latvia)

Challenges of Lawyers Training and
Professional Development

Juristu sagatavošanas un profesionālās
kvalifikācijas pilnveides problēmas 39

Niko Džavahišvili (Georgia)

The Issue of Admission of Georgia
and the Baltic States to the League of Nations (1920)

Gruzijas un Baltijas valstu
uzņemšanas jautājums Nāciju Līgā (1920. g.) 42

THESES OF LECTURERS AT THE COLLEGE OF LAW

Tālavas Jundzis (Latvia)

UN Sustainable Development Goals for 2030
and Their Role in Latvia

ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi 2030. gadam
un to nozīme Latvijā 47

Intra Lūce (Latvia)

The Role of Quality System in Colleges

Kvalitātes vadības sistēmas nozīme koledžās 50

Zīle Gereiša (Latvia)

The Mediator and His Client,

Potential Difficulties in the Work of the Mediator

Mediators un viņa klients, iespējamās grūtības mediatora darbā..... 53

Normunds Streņģe (Latvia)

Authority and Possibilities of Enforcement

of a Lawyer as a Legal Aid Provider

Advokāta kā juridiskās palīdzības sniedzēja pilnvaras

un to īstenošanas iespējas..... 55

Ruta Mekša (Latvia)

The Place and Role of the Municipal Police

in the System of Law Enforcement Authorities of Latvia

Pašvaldības policijas vieta un loma

Latvijas tiesībsargājošo iestāžu sistēmā 58

Eva Blūma (Latvia)

Application of Technologies to Reduce Document

Management Administrative Procedures in the Public Sector

Tehnoloģiju pielietojums dokumentu pārvaldības

administratīvo procedūru sloga mazināšanai sabiedriskajā sektorā 63

Elita Kazakēviča (Latvia)

Learning Exact Subjects Using Mobile Apps

Mobilo lietotņu izmantošana eksakto mācību priekšmetu apgūvē..... 66

CONFERENCE GUESTS' THESES

Gintautas Buzinskas,

Dr. iur., prof.

Utena University of Applied Sciences,
Lithuania

**DEFENCE OF THE CONSTITUTIONAL RIGHTS
ARISING FROM EMPLOYMENT
LEGAL RELATIONS IN LABOUR
DISPUTE COMMISSIONS
IN THE REPUBLIC OF LITHUANIA**

**KONSTITUCIONĀLO TIESĪBU, KAS IZRIET
NO DARBA TIESISKAJĀM ATTIECĪBĀM,
AIZSTĀVĒŠANA DARBA STRĪDU KOMISIJĀS
LIETUVAS REPUBLIKĀ**

Keywords: *constitutional rights, employment, legal relations, labour dispute commissions.*

Atslēgvārdi: *konstitucionālās tiesības, nodarbinātība, tiesiskās attiecības, darba strīdu komisijas.*

1. The Constitution of the Republic of Lithuania¹ by declaring its citizens the constitutional rights to freely choose their work and business and to have adequate, safe and healthy working conditions, to receive a fair payment for work and social protection in case of unemployment (Article 48), the right to rest and leisure (Article 49) as well as the right to court if a person's constitutional rights or freedoms are violated (Article 30), in its single article makes no mention of the legal nature and role of the Labour Dispute Commissions (hereinafter – LDCs). Therefore, the natural question arises as to the status of the LDCs in Lithuania and the institutional contribution to ensuring the effective implementation and defence of constitutional rights arising from employment legal relations.

2. As a starting point to answer this question, Article 111 of the Constitution may be considered which provides that in our country, specialized courts may be established for administrative, labour, family and other litigations. This norm has been fully implemented only in one case – through the creation of an autonomous system of administrative courts in Lithuania.

3. There was also a debate on the possibilities of establishing a specialized labour court system in Lithuania. However, there was a compromise reached between the supporters and the opponents of this debate – to strengthen the pre-trial stage of labour dispute resolution by reforming it substantially. The logical and systematic interpretation of such a decision, of course, can be based on the same Article 111 and other articles of the Constitution, declaring that disputes arising from the employment legal relations are distinguished by the fact that the pre-trial labour dispute institution, although formed after World War II, with the legal system of the occupation regime in Lithuania in power, nevertheless, made its historical mission and became part of the legal heritage of our independent state.

4. The constitutional principle that justice is carried out only by the court in Lithuania remains a fundamental value and LDCs have found their place in the hierarchy of law enforcement institutions. Although they have been criticized, they remain a mandatory pre-trial institution for almost all individual and collective disputes over law, and the stability of the decisions made by the commissions remains rather high. By the data of the National Courts Administration, for example, in 2018, 919 labour cases were handled in courts (in 2017 there were 10 % less disputes). Of this number, 101 claims were fully satisfied (11 %), 112 claims were partially settled (12 %), and 194 claims dismissed (21 %). In all other cases, the decisions of LDCs remained unchanged. It is also very important to note that only about 10 % of the cases dealt with by the commissions reach the courts, where only 11% of the claims are satisfied in full. Therefore, the role of LDCs in safeguarding constitutional rights is very important and can serve as a model for the European Union as a whole.

5. In most cases, LDCs deal with the defence of the right to fair compensation for work. By the data for 2017–2018, such cases account for 76–78 % of all labour disputes. Violations of this category are usually caused by the fact that employers do not comply with the requirements of Article 146 of the Labour Code to fully pay the employee on the day of his/her dismissal. There are often cases where employers violate the requirements of

Article 57(8) of the Labour Code for payment of termination benefits to an employee. These and other violations are more frequent in the construction and cargo transportation sectors.

6. The second largest category (about 8 %) of individual labour disputes is considered to be the recognition of dismissal as illegal. This category of disputes require the most of commission's efforts, expertise and attention. For decades, it had been requirement due to which an employee could apply directly to the court, and the commissions started to deal with them only from 1 July 2017. However, the statistical indicators that have been achieved can be welcomed now. Among all the claims assigned to the new LDCs, they accounted for 66 % (based on the data of 2018). In addition, the State Labour Inspectorate noted that in the second half of 2018, claims for illegal dismissal increased by 25 % compared to the first half of 2018. About 28 % of such claims have been met, which means that every fourth application for illegal dismissal has been confirmed. In most cases, LDCs have been referred for illegal dismissal under Article 58 of the Labour Code, i.e. concerning the termination of an employment contract on the initiative of the employer for the fault of the employee (about 40 %) and under Article 55 of the Labour Code, i.e., termination of an employment contract on the employee's initiative for no significant reason (about 25 %). Such a tendency for distribution of requests remains from the amendments to the Labour Code, which entered into force on 1 July 2017.

7. Thus, it can be stated that the role of LDCs in the protection of constitutional rights arising from employment legal relations remains very important, public confidence in them is growing, and the stability of decisions remains high, which testify to the increase of the qualification of the LDCs. The successful reform of labour law reverses the pre-trial stage or, at least, moves towards the future establishment of a specialized labour court system in Lithuania, which could save taxpayers' money. However, the implementation of the summary of pre-trial practice and ensuring better feedback between courts and LDCs remain relevant.

1 Lietuvos Respublikos Konstitucija // Žinios.– Nr. 33 (1992) 1014. p.

Juris Dreifelds,
PhD, prof.
Brock University,
Canada

RUSSIA: AN OVERVIEW OF CRITICAL CHANGES

KRIEVIJA: SKATS UZ KRITISKAJĀM PĀRMAIŅĀM

Keywords: *Russia, economy, society, corruption, culture, national identity.*

Atslēgvārdi: *Krievija, ekonomika, sabiedrība, korupcija, kultūra, nacionālā identitāte.*

The occupation of Crimea and the continuing war in Ukraine's Donbas have overshadowed many important new developments in Russia. The occupation raised Putin's popularity close to 85 % and his seeming decisiveness has found resonance among many populists in Europe. While Putin can be considered a good tactician he has encumbered Russia with long range strategic costs. Among these are Western sanctions, the rebirth of an anti-Russian Ukrainian nationalism, the strengthening of NATO troops on Russia's borders, and the new wariness of Russia's purported closest allies, Belarus and Kazakhstan. In addition, the building of a 19 km bridge at Kerch, linking Crimea to mainland Russia, together with Russian claims to control access to the Sea of Azov have already led to confrontation and have sown the seeds of future conflicts (given that most countries hold the Sea of Azov as an international waterway).

In spite of the sanctions, Russian economy has managed to stabilize and even show minimal growth (1,7 % in 2018). In large part this is tied to the tremendous resources held in this country. Its carbohydrate assets (gas, oil, coal) are at or near the top ranks in the world. They account for over two thirds of all exports, over one half of the state budget, and one fifth of

its GDP. Its Nord-Stream pipeline under the Baltic Sea (the second pipe is under construction) and its 3000 km long “Pride of Siberia” pipeline to China (not yet completed) guarantee a steady source of income regardless of outside pressures. Even agriculture has become more viable with the creation of huge private farms by wealthy oligarch investors. These resources unfortunately have tremendous price fluctuations, which in the past sidelined Gorbachev’s and Yeltsin’s careers. Moreover, such easy abundance has put a pall on innovation and is recognized by the term “resource curse”. Medvedev attempted in 2009 to build the innovation center “Skolkovo”, concentrating many of the most advanced firms in one area, but sanctions, Putin’s neglect and lack of pressure from contented oligarchs have stymied this project.

Putin has maintained an extremely high level of popularity in large measure because of his almost total control of media through state organizations. Yet his popularity dropped by over 25 % in the last half year mainly as a result of a single policy initiative of August 2018. Seeing the demographic “tsunami” with young people at only 50 % of past numbers, he initiated changes in the pension ages: from 55 years to 63 for women (changed to 60 after pressure) and from 60 to 65 for men. Ironically, women live 10,8 years longer than men. He realized that a dwindling number of potential workers could not maintain a growing contingent of pensioners whose life span has increased by 9 years for men since 1994, and 5,5 years for women. But most Russians, who had made plans for the future based on older models, lost confidence in Putin’s leadership.

The nationalities issue is also creating strains. Out of the 85 “Federation Subjects”, 22 are designated as national republics with their own unique laws. Several of these, such as Chechnya and the Republic of Tatarstan, have become much more demanding with respect to their national languages and culture. In contrast, many Russians are complaining about such upsurges and have developed demands for greater “russianization”. A new law requires Russian as an obligatory language in all schools whereas local languages have been made optional.

A growing number of Russians are demanding “Russia for the Russians” and “stop feeding the Caucasus”. A particular source of instability in the Caucasus has been Chechnya which receives over a billion dollars from Moscow every year. Its leader, Ramzan Kadyrov, has managed to infuriate the neighboring Ingush Republic inhabitants by expanding Chechnya’s territory at their expense. He also wants to claim parts of Dagestan.

Another social area that has increased tensions is the declaration by Bartholomew, the Constantinople head of the world Orthodox Church, that Ukrainian Orthodox churches can be independent of Moscow's control. This move has infuriated Russian clergy leadership and especially Putin, who wants to break relations with Constantinople.

One of the perpetual problems that Putin has failed to resolve is widespread corruption. Transparency International has placed Russia number 135 out of 190 countries in terms of corruption in 2017. Its score of 29 % is far from the minimally acceptable 50 %. By contrast Latvia placed #40, (58 %), Lithuania #38 (59 %) and Estonia #21 (71 %). Surprisingly Russia has been able to upgrade its score in the World Bank's ratings with respect to "Ease of Doing Business". It jumped to #31 in 2018 from #124 in 2010. This indicates a concerted effort by the state to speed up new enterprise registrations, construction permits, access to electricity and the like. In this respect, the Baltic States are also ahead: Lithuania #14, Estonia #16 and Latvia #19. For comparison Canada ranked #22, Germany #24.

More positive and potentially competitive developments are in the offing. A large cargo ship was able to navigate the Arctic seas above Russia in 2018. Venta Maersk left Vladivostok in August 23, and reached the port of Bremen one month later. The positive economic fallout could be huge when other ships follow suit. Russia's critical role in Syria has solidified its access to the port of Tartu, provided first claims to local oil and strengthened the bonds with Iran, its ally in this war. Russia's gambit in Venezuela, if successful, may lead to major gains. Venezuela has the largest oil deposits in the world (more than Saudi Arabia), and the Russian navy has found a friendly port in that country.

Russia's heretofore quasi-monopoly leverage on the oil and gas resources of Central Asia, however, is now being challenged and exploited by China, which is actively building and extending its "one belt one road" projects. Also Kazakhstan's concerns about Russia's territorial intentions have put its leadership on the defensive. As well, the country is now planning to switch to the Latin alphabet.

As increasingly more Russians are abandoning their glorification of Lenin and the 1917 revolution it is interesting to observe their new thrust of introspection and search for the underpinnings of "eternal Russia". In this respect, the Valdai Club held a discussion on the essence of Russian national identity. In the introduction to the summary they stated the following: "Historically, the Russian character is freedom-loving and long-

suffering. We are open to other cultures and religions. We are brave and cordial. We are showy and talented. We have strong will power and know how to win. However, we have forgotten most of the qualities on this list in the course of the past twenty years...On the other hand, we allowed ourselves to promote the worst qualities of our national character: sloth, pessimism, predatory individualism, irresponsible and total mistrust of others.”

The Baltic States can only trust that the “better angels” of the Russian character will eventually predominate.

Muhammad Faheem,
College of Law,
Azad Jammu & Kashmir,
Pakistan

KASHMIR: WAR OF PEACE

KAŠMIRA: MIERA KARŠ

Keywords: *Kashmir, peace, UN Resolution, human rights violation, violation of line of control (LOC), international law, challenge to UN, request to UN, Pakistan, India, conflict.*

Atslēgvārdi: *Kašmira, miers, cilvēktiesību pārkāpumi, AN rezolūcija, kontroles zonas pārkāpumi, starptautiskie likumi, pieprasījums AN, AN izaicinājums, konflikts, Pakistāna, Indija.*

Despite the passage of almost seven decades, people of the former Princely State of Jammu and Kashmir are waiting for their right of self-determination, promised by United Nations. Whereas, there are over twenty five UN resolutions calling for the solution of the dispute, India is reluctant to grant Kashmiris their right of self-determination. By denying the implementation of UN resolutions, and occupying the state through the deployment of over 700,000 troops, India is clearly violating international law and UN resolutions as well as human rights.

In the theoretical perspective, the right to self-determination or Self-Determination Theory (SDT) is an individual's and community's right to freely decide their political, social, cultural and economic status. According to International Law, the right to self-determination is fundamental human right. The principle of self-determination is significant part of the Charter of UNO. According to the norms of international law, and principles of international Court of justice, the right to self-determination is held by the people fundamentally and not by the government.

Despite global prohibition on torture even during the times of national emergency, deaths through torture of Kashmiri people have been a com-

mon phenomenon in Indian held Kashmir (IHK) and LOC of Azad Jammu & Kashmir (AJK) by Indian security forces. Factual reports of killing innocents, torture, hostage taking, and rape have been prominent among a wider variety of human abuses in IHK since 1990.

Kashmir is a case study for the self-determination. Kashmir has all the elements that a nation state should fulfill:

- it has a territory larger than many nation states from Africa to Europe and Asia;
- it is rich in natural resources;
- it is home to more than 13,65 million people;
- it has a history of independence or self-governance;
- it owns a distinct culture, languages and deity.

Free elections are not a norm in Kashmir. Wherever a voice for human rights was raised it was curbed by arrest, torture, killing, or other such means by Indian Armed forces. The main agenda here, therefore, is to correlate Kashmir's right to self-determination with violation of basic human rights. Because now there are political tactics being used to alter the demographic landscape of Kashmir: over half a million non-Kashmiris have been settled in Indian held Kashmir.

Universal Declaration of Human Rights (1948) – “Everyone has the right to life, liberty and security of person.” Unfortunately, with all these safeguards and guarantees for the human beings, through various agreements, declarations and covenants, the people of IHK are being humiliated, discriminated, torture, killed and women are raped everyday as if there is no law meant for their protection and safeguard.

Indian leadership had made a number of commitments with Kashmiri people, Government of Pakistan and to the world community that after the restoration of peace in the state, its future would be decided as per the wishes of the people of Jammu and Kashmir through a UN mandated plebiscite, the fulfillment of which is still awaited.

Challenging the United Nations: After 1948 Kashmir War, UN established a United Nations Military Observer Group in India and Pakistan (UNMOGIP), for monitoring the ceasefire between Pakistani and Indian forces deployed along Line of Control (LOC). In early 1950s, Sir Owen Dixon, the United Nations Representative to UNCIP, reported to the Security Council that in the end, he became persuaded that India's agreement would never be obtained to demilitarization in any form, or to provisions governing the period of plebiscite, conducted in conditions sufficiently

guarding against intimidation, and other form of abuse by which the freedom and fairness of the plebiscite might be endangered.

United Nations could have taken measures to break the impasse. With the global silence over the human rights violations in Kashmir and UN ineptness, India continued reign of terror on Kashmiri people, torturing and killing those who demanded their freedom and incarcerating the popular leaders in order to silence the opposition. In order to do so, India continued enhancing its security forces in IJK. Through discriminatory laws, Indian security forces have the freedom to detain and torture the civilians, gang rape the womenfolk, torch the villages and desecrate the places of worship and holy shrines. While this has been happening, United Nations and human rights organizations could not prevail over India to stop violation of human rights.

It is necessary that major powers and UN seriously revisit their role over the future status of Kashmir and give Kashmiri people their rights, as granted in UN Charter and its resolutions. The international community and major powers have to re-awaken their conscience and role. India should stop violations of human rights, agreement of LOC and respect UN Charter and its resolutions on the settlement of the dispute. Among the contemporary global disputes, Kashmir is the longest unresolved dispute on the agenda of the United Nations Security Council. Today, South Asia is one of the most unstable regions in the world. In all the prospects, the road to peace and stability in South Asia lies in the final settlement of the Kashmir dispute. The dispute has been a ban for peace in the region. This fact was even highlighted by UN Secretary General, Mr. Ban Ki Moon on February 4, 2009, once he visited Pakistan. He said that Kashmir is the main cause of instability in South Asia and accentuated the concerned parties to resolve it through negotiations. He had shown similar sentiments earlier in November 2008. Earlier, the former US President Mr. Bill Clinton once declared Kashmir dispute as the most dangerous place on earth.

Indian security forces are violating the law of LOC and every day purposely initiating shooting from LOC to innocent people of AJ&K which is administrated by Government of Pakistan. Last month, February 2019, Indian security forces started shelling and bombing homes of innocent Kashmiri people near LOC and two Indian warplanes crossed the LOC and entered in the Azad Kashmir administrated by Pakistan. As per United Nation Charter Chapter IX Articles 40-s Security forces of Pakistan defended and grounded both warplanes of India and arrested one Indian war-

plane captain alive. The Prime Minister of Pakistan made an act towards friendship and peace, by releasing and handing over the captain of Indian warplane to Government of India after two days of his arrest by Security forces of Pakistan.

The UN efforts at resolving the status of East Timor needs to be considered in this regard. In East Timor, the Security Council under chapter VII of the UN charter authorized an International Force for East Timor to determine the freely expressed will of the people. All the international human rights bodies unequivocally agree both that human rights are systematically denied in Kashmir and that Kashmiri people should be given the opportunity to exercise their right of self-determination. The conflicts in East Timor and Kosovo are comparable to Kashmir in this respect, and the legal framework applied in each case may provide similarly applicable solutions for Kashmir. Prime Minister of Pakistan Imran Khan said that he is not worthy of the Nobel Peace prize. The person worthy of it would be the one who solves the Kashmir dispute according to the wishes of the Kashmiri people and paves the way for peace and human development in the subcontinent.¹

- 1 One who solves the Kashmir dispute deserve the Nobel Peace prize: PM Imran Khan.– <https://dailytimes.com.pk/361243/one-who-solves-the-kashmir-dispute-deserve-the-nobel-peace-prize-pm-imran-khan/>.– (Accessed 2.03.2019).

Jānis Bolis,
BA, JD, Dr. h. c. iur.
USA

MEDIATION IN THE USA

MEDIĀCIJA ASV

Keywords: *mediation, mediation process, conflicts, alternative dispute resolution.*

Atslēgvārdi: *mediācija, mediācijas process, konflikti, alternatīva strīdu risināšana.*

Starting as early as 1615 Pilgrim colonists, convinced that lawyers threatened Christian harmony, scrupulously avoided lawyers and courts, preferring to use their own mediation process to deal with community conflicts. When disagreements occurred, a body of male members of the community would hear claims, determine fault, assess damages, and ensure that the parties reconciled with one another. For much of the colonial period, these informal arbitrations and mediations were the norm.

Then around 1660 commercial arbitration and mediation existed in the early Dutch and British colonial periods in New York City. While these early attempts at ADR ((Alternative Dispute Resolution) were essential to its development in the United States, ADR did not receive formal institutionalization until the late –19th century.

Early in the 20th century, states began taking a concerted interest in systematic ADR as a litigation alternative. In the 1920s, over a dozen states passed modern arbitration and mediation laws and Congress enacted a federal cognate, the Federal Arbitration Act.

Today, mediation exists at all levels of the U.S. legal profession. Law firms regularly employ retired judges or AAA certified attorneys with ADR expertise to offer mediation, negotiation, and arbitration services to individuals and businesses. In addition to dispute resolution, mediation can function as a means of dispute prevention, such as facilitating the process

of contract negotiation. Governments can use mediation to inform and to seek input from stakeholders in formulation or fact-seeking aspects of policy-making.

Mediation is applicable to disputes in many areas:

Family

Prenuptial/Premarital agreements; Financial or budget disagreements; Separation; Divorce; Alimony; Parenting plans (child custody and visitation); Eldercare; Family businesses; Adult sibling conflicts; Parent(s)/adult children; Estates; Medical ethics and end-of-life.

Workplace

Wrongful termination; Workers' compensation; Discrimination; Harassment; Grievances; Labor management.

Commercial

Landlord/tenant; Homeowners' associations; Builders/contractors/realtors/homeowners; Contracts; Medical malpractice; Personal injury; Partnerships.

Public disputes

Environmental; Land-use.

Other

School conflicts; Violence-prevention; Victim-Offender mediation; Non-profit organizations.

While ADR as a system has gone through a number of iterations in the United States, the ultimate purpose of the many types of ADR remains similar to that of the early common law equivalents – to provide parties with a satisfactory resolution of a conflict short of formal court proceedings. It is for this purpose that ADR continues to be an important and popular option for individuals and businesses in the United States.¹

1 Brief History of Alternative Dispute Resolution in the United States.– <http://www.cadmusjournal.org>.– (Accessed 20.02.2019).

Ando Leps,
Dr. habil. iur., prof.
Estonian Association of the Club of Rome,
Estonia

CAPITALISM IS THE MONEY SOCIETY!

KAPITĀLISMS IR NAUDAS SABIEDRĪBA!

Keywords: *capitalism, society, banks, socialism, finances.*

Atslēgvārdi: *kapitālisms, sabiedrība, bankas, sociālisms, finanses.*

1. In capitalism money is A and O! Firstly: money is money and without money there is no capitalism. Without understanding of that fact the ruling of the state will be an effort wasted. Secondly, capitalism is not possible without banks created by Jews, wherefore one can also say that money is at the same time also banks. When there is no money, there will be no banks and vice versa.

The world renowned French author with legal education Honoré de Balzac understood and wrote very expressively about the affection for money inherent in Jews. That affection for money is, in its turn, also encouraged by the historical fact that Jews have over centuries not been permitted to participate in ruling of state in the majority of states, wherefore they have been forced to work mainly as businessmen, doctors, lawyers etc.

Bankers are rich and the source of richness has specifically been holding the banks and working therein, because banks are engaged in usury or *obtaining surplus value in the direct sense of the word*, therefore, it has been considered by residents generally fully an understandable and necessary activity, however, not always so.

For example some most influential thinkers of the world insist we should move towards more equal society and lesser exhaustion of nature, in other words, – the modern capitalism moves towards the general crisis. Presidents of the Club of Rome Ernst Ulrich von Weizsäcker and Anders Wijkman (co-presidents of the Club of Rome) together with 34 members

of the Club of Rome and a couple of guest authors published by its 50th anniversary an important work “Come On! Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet. A Report to the Club of Rome” (Springer 2018), which is of singular importance from the point of view of further existence of the world population. Presently, the above gentlemen are Presidents Honoris Causa of the Club of Rome.

The Club of Rome holds that in the 1980s there was degeneration of capitalism, the main source of which was obtaining profit through financial speculations. It was the cause of a start of financial crisis of 2008–2009 in the world. Ironically, bankers not only retained their positions, but emerged as victors from that situation, and none of them was imprisoned...! At the same time banks have been engaged in enormous money laundering scandals. There is no need to look afar – Danske Bank's case, directly related to Estonia?! How did the leading operatives of our state together with the Governor of the Bank of Estonia and Supervisory Board and our bigwigs of justice fail to understand even when 500 euro money denominations started to be printed en masse in Estonia, that a large scale money laundering was in progress... If it is so they should not hold such offices. The Danske Bank case has strongly undermined our state. What a state would like to invest in such a state, when one is involved here in such dirty business without punishment.

Presently, 98 % of financial operations of the world are of speculative nature. Heads of corporations evade dexterously payment of taxes imposed on them, alleging that they do not infringe any juridical laws. Authors of report of the Club of Rome declare that applicable juridical laws need be changed. But why have they not been changed until now? In whose interest it has not been done?

2. The European Union was invaded by poor East-European states, up until now governed by the early-capitalist or more precisely rapacious capitalism, as the first phase of capitalism, meaning that the persons, who have the so-called first million obtained by criminal way, (i.e., stolen or robbed from co-citizens) are *still alive* and their successors are as yet handling the assets stolen or robbed by their parents, and are also dealing with money laundering. Hence the early capitalism is inevitably in collision with societies of classical capitalist states, where capitalists have for many generations been capitalists and therefore they possess the world view and goals of being a “developed” capitalist, with all concomitant pluses and minuses. Keep in mind that those two levels of being capitalists are very

different. Therefore the community of different capitalist states, constituting the European Union, is apparently not able to sustain for long.

As in Estonia there is today the pre-election period of Riigikogu (Parliament), almost all parties are pledging to do literally anything when elected, which cannot be realistically performed with the present capitalist manner of production. I would say that those promises are infrequently so foolish that I do not even want to write about them, which shows in the first place that the persons heading the parties do not know economics and law. But it is the economists and lawyers who must be in the representative bodies of capitalist production relations, in the first place. The representatives of other professions should have significantly less to do in Riigikogu. It has been the rule during many generations in the classical capitalist states.

3. Capitalism is *society of surplus value*, where capitalists as owners have the right to obtain surplus value under legal acts, which right the non-owners do not have. Surplus value is the most important factor, keeping capitalist as capitalist, often almost without doing work.

4. The capitalist society has been until now the most progressive production society of material and spiritual values. Capitalism secures, from among class societies, to its members of society more freedom than the preceding society formations, although the capitalism holds, to a certain extent, also the forms of preceding society formations.

5. But we cannot rush from early capitalist society to a more just society, affecting all members of society, as the parties in this country recommend before elections to Riigikogu. This fact shows impressively, how little aspirants to Riigikogu know about economics and law in general.

6. To conclude one must admit that nobody knows in this world how the society of post-capitalism will look like and how transition to such a “dream” society will occur. In January 1966, during investigation of the fire in the main building of the State University of Tartu, my former teacher, one of the most reputed experts of state and law of the USSR Professor Paul Vihalem told me, “in such form the socialism, as it exists now, is no good and leads nowhere...” It was easy for the professor to say that because as an expert he knew that socialism could only evolve from a developed capitalist society with long traditions, not from a little developed capitalist, i.e., rapacious capitalists and semi-feudal society. NB!

It must be acknowledged that the state is the community of society and state, the content of which is society and the form of which is the state.

Known philosophers have claimed that man is a social animal, not a state animal. Different people like Estonians and Latvians formed their societies, which are just a minor part of the nature surrounding us. Estonian and Latvian cognate nations have survived, as opined by historians, only because in the 13th century. *Lithuanians* conquered German crusaders and hence crusaders were blocked the way to Latvia and Estonia!

To conclude, it is to be emphasised that today the main slogan of parties deplorably amounts to the following: soon manna will rain from the sky, equally to everyone.

Ibrahim Demir,
Erzincan Binali Yildirim University,
Turkey
e-mail: reload_537@hotmail.com

POVERTY AND HUNGER

NABADZĪBA UN BADS

Keywords: *agriculture, farmers, nature, meal, environment, training.*

Atslēgvārdi: *lauksaimniecība, zemnieki, daba, pārtika, vide, apmācība.*

1. Due to natural disasters and natural events, many people can not work in agriculture. As a result agricultural products that should be produced for the meals cannot be produced sufficiently. In addition, rapid population growth and waste cause the food to be consumed quickly. 500 million small farms in the world meet 80 % of the agricultural need. This is not enough. The reason is that there is little money in agriculture and there is a lot of money and job opportunity in the industry. Female farmers do not have enough equipment. For this reason, 150 million people have remained hungry.

2. Female farmers do not have enough equipment.¹

3. According to data from the UN Food and Agriculture Organization (FAO, 2015), most of the poor still live in rural areas. Agricultural production is considered to be the most important tool in achieving the goal of the eradication of poverty. The world needs sustainability not only technologically but also agriculturally. For this reason, young farmers should be given agricultural training by experienced farmers. Farmers must also have agricultural technology. When considering training of the villagers who live in rural areas in Turkey, the following examples of good practice can be mentioned: the Agricultural School, Village Institutes and Shepherd's Field School. At present, these institutions are currently not available. Village Institutes were established after the proclamation of the Republic² and was

closed in 1954. Will there be any impact on the provision of technical training in agriculture and changes in the education system for people who live in rural areas and are engaged in farming? As a result of the training provided, young farmers will become more experienced, and agriculture will be better and thus the future hunger problem will be reduced in some way. If the natural environment is interfered, the balance of nature is disturbed. This situation has happened. As a result of the deterioration of balance of nature, agricultural activities have become difficult.³ The use of renewable energy sources will not disrupt the balance of nature because the renewal of waste materials prevents the penetration of the oxygen layer, as well as the use of electric vehicles, avoids exhaustion into the air, not to mention natural gas and charcoal.⁴

People who live in Asia and sub-Saharan Africa suffer from poverty and hunger, and most women and children are affected. Death due to starvation in sub-Saharan Africa is the third most common cause of child mortality. In many developing countries, the Millennium Development Goals could not be reached and new Sustainable Development Goals were set for post 2015. In the fight against hunger and poverty, efforts should be made, stable and participatory in order to achieve the goals determined by peaceful and holistic approaches.⁵

According to life in Turkey, monthly hunger limit of a family of four is 1,919,34 TL for a healthy, balanced and adequate nutrition. The total amount of other monthly poverty limit required for food, clothing, housing (rent, electricity, water, fuel), transportation, education, health and similar needs is 6,251,92 TL. Minimum salary is 1600 TL.⁶ In the same month of last year hunger limit of a family of four was 1.544,31 TL, poverty limit was 5.030,31 TL but 1 Euro was 4.50 TL in October 2017 and 1 Euro was 7 TL in October 2018. The number of people who die from hunger is almost non-existent. There is 36 % of agricultural land in Turkey.⁷ Turkey has 7 regions. Many kinds of agricultural products are produced in these regions. However, there is a decrease in agricultural activities day by day. The reasons are little money in agriculture and expensive labor force. For example, when sellers buy the product from a farmer, its price is 1 euro. However when you go to the market, sellers sell the products at a price of 4 euro. This situation has been so difficult for buyers.

1 Goal 2: Zero Hunger.– <https://www.un.org/sustainabledevelopment/hunger>.– (Accessed 2.02.2019).

- 2 Bir pilot araştırma.– <http://dergipark.gov.tr/inijoss/issue/38239/428118>.– (Accessed 2.02.2019).
- 3 Saniye Gul Gunes.– https://www.researchgate.net/profile/Guel_Guenes/publication/281715328_Toplumsal_Cinsiyet_ve_Cevre/links/55f5b4ed08ae63926cf4e8f5/Toplumsal-Cinsiyet-ve-Cevre.pdf.– (Accessed 2.02.2019).
- 4 Harun Hurma.– <http://www.tarimarsiv.com/wp-content/uploads/2017/04/140-147-2.pdf>.– (Accessed 2.02.2019).
- 5 Yeliz Mercan.– <http://pegemindeks.net/index.php/Pati/article/download/644/372#page=77>.– (Accessed 2.02.2019).
- 6 Ekim 2018 Aclik ve Youksulluk Siniri.– <http://www.turkis.org.tr/EKIM-2018-ACLIK-ve-YOKSULLUK-SINIRI-d121745>.– (Accessed 2.02.2019).
- 7 Türkiye de Tarim.– <https://www.bilgiustam.com/turkiyede-tarim/>.– (Accessed 2.02.2019).

Egils Levits,
Dr. h. c. iur.

Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis,
Latvija

THE INTERACTION BETWEEN THE NATIONAL LEGAL SYSTEMS OF THE EUROPEAN UNION AND ITS MEMEBER STATES

EIROPAS SAVIENĪBAS UN TĀS DALĪBVALSTU NACIONĀLO TIESĪBU SISTĒMU MIJIEDARBĪBA

Keywords: *European Union, countries, legal systems, principles of law.*

Atslēgvārdi: *Eiropas Savienība, valstis, tiesību sistēmas, tiesību kolīzija, vispārējie tiesību principi.*

Eiropas Savienība nav ne valsts, ne starptautiska organizācija. Galvenā atšķirība ir tā, ka valstis ir suverēnas, bet Eiropas Savienība (turpmāk ES) tāda nav. ES ir atvasināta juridiska struktūra un tiesībzinātnieki to sauc nevis par starptautisku, bet par supranacionālu organizāciju.

Suverēnas valsts pamatlielums ir valsts augstākā vara savās iekšējās lietās, neatkarība no citām valstīm starptautiskajās attiecībās un brīvība no jebkuriem ārējiem spēkiem. Demokrātiskā valstī, kā Latvijā, vara pieder tautai, savukārt nedemokrātiskā, piemēram, Saūda Arābijā, kura arī ir suverēna, tā pieder karalim. Suverenitāte šodien nav vairs absolūta, kāda tā bija, kad 17. gadsimtā radās pats jēdziens. Šodien valsts nevar pilnībā darīt, ko tā grib, bet ir saistīta ar starptautiskām tiesībām. Tomēr valstis starptautisko tiesību ietvaros joprojām ir suverēnas.

Pagaidām 28 dalībvalstis, tostarp Latvija, ir vienojušās veidot kopēju struktūru un deleģē tai daļu no savas kompetences. Tā ir vienīgā šāda veida – tāad supranacionāla – struktūra pasaulē. Piemēram, ja ANO pieņem kādu tiesību aktu vai noteikumus, tie stājas spēkā tikai tad, ja dalībvalstis to akceptē jeb ratificē. Parasti ratifikācija arī notiek, jo valstīm ir svarīgi

sadarboties. Tātad starptautisko organizāciju tiesību akti to dalībvalstīs nedarbojas tieši, automātiski. Papildus ir nepieciešams valsts piekrišanas akts. Citādi tas ir ar ES, kas veido savu patstāvīgu tiesību sistēmu, kura tieši un nepastarpināti darbojas dalībvalstīs. Eiropas Savienība tātad pēc būtības ir tiesību kopiena.

Eiropas Savienības, Latvijas un pārējo 27 valstu tiesību sistēmas nepastāv nesakarīgi viena otrai blakus, bet ir saistītas noteiktās attiecībās. ES tiesību sistēma darbojas tieši, paralēli Latvijas tiesību sistēmai un tai ir prioritāte ar augstāku juridisko spēku. Tas nozīmē, ja Latvijas tiesību akts ir pretrunā ar kādu ES tiesību aktu, piemēram, direktīvu vai regulu, tādā gadījumā darbojas direktīva vai regula un nevis Latvijas likums. Tas nozīmē ES tiesību prioritāti.

Nacionālā tiesību sistēma tiecas pēc perfekcijas. Latvijas, tāpat kā jebkuras citas valsts tiesību sistēmā, nevar būt situācijas, lai varētu teikt – divi likumi ir pretrunā viens otram. Tas var būt teorētiski, bet ne praktiski. Dzīvē tas nav iespējams, jo, ja ir pretruna, tā var būt tikai *prima facie* (pirmšķietamība). Pastāv tiesību normu kolīziju atrisināšanas metodoloģija, kura šādu pirmšķietamu pretrunu atrisina. Interpretācija ietver tiesību normu kolīziju atrisināšanas metodoloģiju. Viens no kolīziju atrisināšanas principiem ir tas, ka jaunākais likums ir spēcīgāks par veco. Otrs princips – speciālais likums ir spēcīgāks par vispārējo likumu. Tās ir galvenās metodes, lai atrisinātu kolīzijas.

Ir daudz gadījumu, kas vispār likumdošanā nav risināti. Tad tos risina nevis ar formāli pieņemta likuma palīdzību, bet ar vispārējo tiesību principa palīdzību. Tāpēc var apgalvot, ka gan likumi, gan vispārējo tiesību principi kopā veido perfektu tiesību sistēmu, kas rod risinājumu jebkurā gadījumā.

Tas pats attiecas uz ES tiesību sistēmu, kur arī ir perfekcija. Nav tādu gadījumu, ko ES tiesību sistēmas ietvaros nevarētu atrisināt. Tomēr, atšķirībā no valsts ir tāda, ka valsts darbojas ilgi, tā ir pieņēmusi ļoti daudz dažādu likumdošanas aktu un likumdošanas blīvums ir daudz lielāks nekā ES. Turpretim ES daudzi jautājumi nav atrisināti ar ES tiesību aktiem – regulām, direktīvām. Ja kāds jautājums nav risināts ar regulu vai direktīvu, tad piemērojami Eiropas Savienības vispārējie tiesību principi.

Tiesību principi ir dažādi: lielāki, mazāki, universālāki, mazāk universāli. Tie veido vispārējo tiesību principu sistēmu. Galvenie vispārējo tiesību principi Latvijas konstitucionālajās tiesībās ir apzīmēti par virsprincipiem. Šie virsprincipi, piemēram, ir noteikti Satversmes ievadā attiecībā uz Latvijas valsts iekārtu: demokrātijas princips, tiesiskās valsts, sociāli atbildīgas

valsts un latviski nacionālas valsts princips. Ir vēl citi virsprincipi, piemēram, samērīguma princips, kas ir kopīgs visām Rietumu valstīm.

Eiropas Savienībā ir piecu dažāda veidu tiesību akti – regula, direktīva, lēmums, rekomendācija un viedoklis. Tiem, kuri pieņem šos aktus, katrā situācijā ir jāizvēlas atbilstošākais. Juridiski visspēcīgākā ir regula, kas darbojas tieši un nepastarpināti visās dalībvalstīs. Valsti likumdošanas ziņā nekas vairs nav jādara. Ja Eiropas Savienības attiecīgās institūcijas pieņem regulu, tādā gadījumā jebkuram tā rada tiesības vai pienākumus. Tā lūk, nesen stājās spēkā ES datu aizsardzības regula. Tā darbojas tieši. Te nav vajadzīgs vēl kāds Latvijas datu aizsardzības likums, jo tad var rasties pretrunas.

Direktīva ir otrais ES tiesību akts, arī ir ļoti populārs. ES direktīvas adresāts nav pilsonis, bet gan nacionālais likumdevējs, tātad parlaments vai valdība. Tas nozīmē pienākumu nacionālajam parlamentam, dažkārt arī valdībai, pieņemt attiecīgu likumu vai citu normatīvu aktu. ES direktīva, atšķirībā no regulas, kas regulē jautājumu pilnībā, faktiski nosaka tikai mērķi, kas jāsasniedz. Savukārt veicamos pasākumus, lai panāktu direktīvā noteikto mērķi, katra valsts nosaka patstāvīgi.

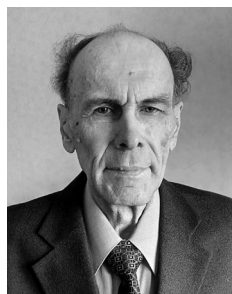
Atšķirībā no regulas direktīva rada daudz vairāk juridisku problēmu, jo nereti rodas jautājums – vai nacionālais likums patiešām atbilst direktīvai un vai tas ir vislabākais, lai sasniegtu konkrētu mērķi. Relatīvi biežāk, nekā regulas gadījumā, rodas domstarpības starp ES un nacionālo parlamentu. Šī ES direktīvas transponēšana jeb pārvešana nacionālajās tiesībās tad rada visvairāk lietas ES tiesā.

Sabiedrībai vajadzētu akceptēt to, ka valsts ir ļoti komplicēts mehānisms. Latvija neizmanto visu savu potenciālu, kā tas būtu nelielai valstij optimāli iespējams. Mazai valstij šajā ziņā ir priekšrocība pret lielu valsti, jo mazu 2 miljonu cilvēku valsti ir daudz vieglāk organizēt, nekā 50 miljonu iedzīvotāju valsti, turklāt – pietiekoši kvalitatīvi.

*D. h. c. iur. Egila Levita vieslekcija Juridiskajā koledžā
2018. gada 24. novembrī. Īss saturs atstāsts.*

Andris Kleinhofs,
Dr. habil. oec., prof.
Krievija

e-pasts: grabes111@gmail.com

THE ISSUE OF INFORMATION OPERATIONS UNDER THE CONDITIONS OF TOTALITARIAN REGIMES

INFORMATĪVĀS OPERĀCIJAS TOTALITĀRO REŽĪMU APSTĀKĻOS

Keywords: *totalitarian regime, communism, information operations, propaganda, manipulation of consciousness, forgery, living standard.*

Atslēgvārdi: *totalitārais režīms, komunisms, informatīvās operācijas, propaganda, manipulācija ar apziņu, viltojums, dzīves līmenis.*

1. Totalitārie režīmi varas sagrābšanas un uzturēšanas nolūkā izmanto visus iespējamus fiziskās un garīgās vardarbības līdzekļus saistot tos ar informatīvām operācijām.

2. Ģeniālu totalitārās varas režīma projektu izstrādāja Vladimirs Ļeņins. Kā totalitārisma masku viņš izmantoja Kārļa Marksa komunisma uzcelšanas utopisko, bet visai vilinošo nākotnes sabiedrības attīstības koncepciju.¹ Rakstot par īpašiem Krievijas apstākļiem, kuri prasa nekavējoties, revolucionārā ceļā, pāriet uz komunistisko sabiedrību, Ļeņins pilnībā ignorēja principiāli svarīgākās marksisma tēzes.² Īstenībā šie apstākļi – feodālisma paliekas, zemais iedzīvotāju izglītības līmenis un tehnoloģiskā atpalicība – izslēdz komunistiskās sabiedrības veidošanu pat teorētiskā plāksnē.

3. Ievērojamas cariskās Krievijas iedzīvotāju daļas aktīva pretestība Ļeņina viltus komunisma projektam bija par pamatu tam, ka tika nedefinēti boļševiku informatīvo operāciju galvenie uzdevumi: attaisnot

sarkano teroru; iedvest padomju cilvēku apziņā pārliecību par šo boļševiku komunismu kā vienīgo laimīgas dzīves alternatīvu; baidīt iedzīvotājus ar neciešamiem dzīves apstākļiem kapitālistiskajās valstīs (rasu diskriminācija, biežās ekonomiskās krīzes, nežēlīga cilvēku ekspluatācija, beztiesība, nabadzība); iedvest naidu pret izdomātiem tautas ienaidniekiem un pasaules vadošajām demokrātijām, galvenokārt jau ASV; audzināt padomju cilvēkus nelokāmas ticības garā attiecībā uz kompartijas politiku un tās vadošo lomu visās dzīves sfērās.

4. Boļševiku propaganda attaisnoja sarkano teroru, haosu ekonomikā un trūcīgos komunisma cēlāju dzīves apstākļus, pamatojot to ar ekspluatatoru šķiras izraisīto pilsoņu karu, neskaitāmo tautas ienaidnieku kaitīgo darbību un imperiālistisko valstu ielenkumu.

5. Ļeņina un Staļina varas laikā milzīgos apjomos tika mērķtiecīgi likvidēti informācijas avoti. Iznīcināja patiesas informācijas glabātājus un izplatītājus: radošo inteliģenci, vajāja un nogalināja buržuāzijas pārstāvjus, tirgotājus un uzņēmējus, zemnieku dzimtas. Slēdza teātru režisoru, mākslinieku, zinātnieku, kā arī citu izcilu radošās inteliģences pārstāvju skolas.

6. Informācijas plūsma no ārzemēm tika ierobežota un pat slēgta. Praktiski pastāvēja tikai viens informācijas avots – boļševiku propaganda, ko aktīvi pauda laikraksts “Pravda”, un izplatīja nomenklatūras darbinieki, izmantojot radio un kino. Filmas tika uzņemtas pēc boļševiku pasūtījuma.

7. Padomju vara uzturēja cilvēkos pārliecību, ka pateicoties partijas un Staļina gudrajai vadībai, padomju tauta gūst vienu grandiozu uzvaru pēc otras. 8. ārkārtas Vissavienības padomju kongress, kas notika 1936. gada 5. decembrī, pieņēma Konstitūciju un deklarēja sociālisma uzcelšanu Padomju Savienībā. Taču tika noklusēts, ka padomju cilvēku apgāde ar pārtiku, apģērbu, apaviem u.c. precēm bija nesalīdzināmi sliktāka kā pusfeodālajā cariskajā Krievijā. Stāvoklis cilvēktiesību jomā bija vēl bēdīgāks. Toties padomju cilvēku apziņā tika iedvesta lepnuma sajūta par savu garīgo pārkumu pār kapitālistisko valstu pilsoņiem.

8. Totalitāro režīmu informatīvās operācijas atstāja dziļu ietekmi uz cilvēku apziņu. Kā masu ietekmēšanas līdzekļus Padomju Savienībā plaši izmantoja kolektīvu tautas ienaidnieku nosodišanu, publisku šo ienaidnieku nošaušanu bez tiesas sprieduma, tika popularizēts vienbalsīgs atbalsts partijas lēmumiem. Boļševiku režīms cilvēkus piespieda kļūt par

noziedzīgas sistēmas sastāvdaļu. Tādējādi tika radīta labvēlīga augsne ziņotāju darbībai, iedvešot pārliecību par padomju cilvēka goda pienākumu izsekot savus darba kolēģus, paziņas un pat ģimenes locekļus, sekot cilvēku rīcības atbilstībai partijas politikai. Ja cilvēks kaut ko “nepareizi” pateica, tas reti kad pagāja garām uzmanīgajām ziņotāju ausīm. Tas viss kopā radīja boļševikiem vajadzīgo represiju gaisotni sabiedrībā.

9. Manipulācijām ar apziņu ir daudzpusīga ietekme uz indivīda smadzeņu darbību un cilvēku psihisko veselību.

- 1 Manifest der Kommunistischen Partei. Veröffentlicht im Februar 1848. London.– http://www.mlwerke.de/me/me04/me04_459.htm.– (Resurss apskatīts 20.02.2019.).
- 2 О задачах пролетариата в данной революции. Апрельские тезисы. Правда, N 26, 7. апреля 1917.– https://royallib.com/book/lenin_vladimir/o_zadachah_proletariata_v_dannoy_revolyutsii_aprelskie_tezisi.html.– (Resurss apskatīts 20.02.2019.).

Andrejs Vilks,
Dr. iur.
Rīgas Stradiņa universitāte,
Latvija

CHALLENGES OF LAWYERS TRAINING AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT

JURISTU SAGATAVOŠANAS UN PROFESIONĀLĀS KVALIFIKĀCIJAS PILNVEIDES PROBLĒMAS

Keywords: lawyer, legal education, field of education, professional development, legal knowledge.

Atslēgvārdi: jurists, juridiskā izglītība, izglītības sfēra, profesionālā pilnveide, tiesiskās zināšanas.

1. Ekonomiskā attīstība, dinamiskie un visai pretrunīgie sociālie un tehnoloģiskie procesi, kuri raksturo pašreizējo postmodernās, tai skaitā arī Latvijas, vidi, kā vienu no aktuālākajām prioritātēm nosaka sagatavot augsti kvalificētus speciālistus. Īpaša nozīme augsti kvalificētu un izglītotu speciālistu sagatavošanai pieder arī juridiskās izglītības sfērai. Šī prioritāte ir saistīta ne tikai ar to, ka valstij ir nepieciešami starptautiskajiem standartiem atbilstoši juristi, ar atbilstošu zināšanu, prasmju, iemaņu un attieksmju potenciālu, bet arī ar to, ka **juridiskās zināšanas ir nepieciešamas visplašākajam sabiedrības un patērētāju lokam.**

2. Tiesisko zināšanu pamati būtu jāapgūst arī privātā un nevalstiskā sektora pārstāvjiem, privātā biznesā strādājošiem. Līdz ar to ir jāatzīst, ka **tiesisko zināšanu objektīvais pieprasījums ir izteikti plašs un tas pieaug.** Ir jāatzīst, ka pašreizējā laika periodā, objektīvi pamatoti un krasi pieaug pieprasījums pēc juridiskās izglītības, kura tiek pietiekami augstā kvalitātē nodrošināta Latvijas augstākajās mācību iestādēs. Tomēr ir nepieciešams secināt, ka juristiem, kuri ieguvuši pirmā vai otrā līmeņa augstāko juridisko

izglītību, vajag arī sistemātiski un pilnvērtīgi papildināt iegūtās zināšanas, pilnveidojot iegūtās iemaņas un prasmes. Juridiskās izglītības jomā būtiska ir tiesiskās izglītošanās mūžizglītības problēma: kur, kādā veidā, atbilstoši kādām programmām un prasībām utt. tiek nodrošināta mūžizglītība. Tomēr šādu tālākizglītības centru un mācību iestāžu, kā arī atbilstošu programmu, metodiku, tehnoloģisko iespēju nav pietiekoši. Kopējā juridiskās tālākizglītības sistēma Latvijā nefunkcionē.

3. Atbilstoši Ministru kabineta 2019. gada 15. janvārī pieņemtajiem noteikumiem Nr. 46. “Valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena kārtība” sākot ar 2021. gada pavasara semestri ir paredzēts ieviest valsts vienoto jurista kvalifikācijas eksāmenu. Noteikumi ir izstrādāti un tiek ieviesti ar mērķi novērst nepilnības, kas konstatētas, uzsākot darbu pie valsts vienotā jurista profesionālās kvalifikācijas eksāmena. Noteikumi un tiem pievienotā anotācija nesatur nepilnību uzskaitījumu un to analīzi, kuras varētu būt identificētas juristu sagatavošanas procesā. Tādas, kā jebkurā izglītības sistēmā, ir iespējams konstatēt. Būtiski ir atzīt, – vai valsts vienotais jurista kvalifikācijas eksāmens ļaus sasniegt izvirzīto mērķi, novērst nefiksētās nepilnības un uzlabot juridiskās izglītības kvalitāti, to vērtēt objektīvi ir grūti. Juridisko zināšanu un prasmju kvalitātes noteikšanas metodika nevarētu būt saistīta tikai ar pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumiem. Vienlaikus jāatzīst – valsts pārvaldes institūcijās nav noteikti kritēriji un izveidota metodika, kura ļautu diagnosticēt juridisko zināšanu un prasmju līmeni. Tas attiecas ne tikai uz augstskolu tiesību zinātņu studiju programmu absolventiem, bet arī uz praktizējošiem juristiem.

4. Pastāvīga kvalifikācijas paaugstināšana un juristu mūžizglītības procesa nodrošināšana pēc bakalauru vai maģistratūras studiju programmu apgūšanas nav pietiekama. Juridiskās profesionālās meistarības paaugstināšana, labākajā gadījumā, notiek pašmācības ceļā, kas nenodrošina nepieciešamo iegūstamo zināšanu un iemaņu augsto kvalitāti. Mūža vai tālākizglītība juridiskās izglītības sistēmā Latvijā pilnīgi netiek nodrošināta un atbilstoša sistēma valstī nav izstrādāta tādā līmenī, kas atbilstu juridisko prasību apjomam. Izglītības attīstības pamatnostādņē 2014.–2020. gadam tiek atzīta nepieciešamība veidot izglītības sistēmu ilgtspējīgai attīstībai, t.i., izglītība, kura sekmē katra indivīda iespējas apgūt zināšanas, vērtības un prasmes, kas nepieciešamas līdzdalībai lēmumu pieņemšanā par individuālām vai kolektīvām darbībām vietējā un pasaules līmenī, lai uzlabotu dzīves kvalitāti patlaban, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzībām.

5. Juridiskās mūžizglītības kontekstā nozīme ir tā saucamajai klīniskai juridiskai izglītībai. Minētais apmācību veids ir visai specifisks un Latvijas juridiskās izglītības sistēmā tiek izmantots nepietiekoši. **Klīniskā juridiskā izglītība** – juridiskajās mācību iestādēs pasniegšanas metodika, kur studējošie pasniedzēju un praktizējošo juristu vadībā pārstāv reālu klientu intereses. Minētā izglītība palīdz studējošajiem apgūt tiesību zinības praksē. Tajā pašā laikā studenti reāli sniedz juridisko palīdzību sabiedrības sociāli maznodrošinātajām grupām. Minētā metode ir saistoša ar to, ka palīdz ne tikai studējošajam aktīvi apgūt juridiskās zināšanas, risināt klientu tiesiskās problēmas, bet arī pasniedzējiem vai praktizējošiem juristiem pilnveidot savu profesionālo meistarību, apgūt prasmes komunikācijas veidošanā, radoši iedziļināties problēmsituācijās, veidot diskusijas un organizēt studējošo darbu.

6. Liela nozīme juridiskās izglītības sistēmā, tai skaitā globālo tiesību kontekstā, ir starptautiskai sadarbībai un studiju procesu internacionalizācijai. Šāda pieeja dod iespējas iepazīt un izmantot citu valstu pieredzi šajā izglītības jomā, kopējiem spēkiem veikt globālus teorētiskus vai praktiski lietiskus pētījumus, izstrādāt sabiedriski nozīmīgus projektus, būtiski bagātināt mācību procesa organizatorisko, informatīvo, metodisko un tehnoloģisko bāzi utt. Internacionalizācija juridiskās izglītības sistēmā ir daudzspektraina un ietver sevī: izglītības sistēmas mobilitāti un elastīgumu, kura ir saistīta ar studentu un pasniedzēju apmaiņu starptautisko programmu ietvaros; tiesiskās izglītības standartu koriģēšanu atbilstoši sociāli ekonomisko un politisko procesu dinamikai, kā arī saistībā ar Eiropas Savienības juridiskās kvalifikācijas standartiem; regulāru iepazīšanos ar citu valstu pasniegšanas metodikām studiju programmām, metodiskajiem un mācību materiāliem, iespēju apzināšana to izmantošanai Latvijas juridiskajās mācību iestādēs (fakultātēs); citu valstu vadošo pētnieku (zinātnieku) un pasniedzēju iesaistišanu tiesiskās izglītošanas sistēmā un tās pilnveidošanā; kopēju zinātnisko projektu izstrādi un starptautisko simpoziju, konferenču un semināru organizēšanu u.c.

7. Mūsdienu mūžizglītības kontekstā juridiskā izglītība netiek nodrošināta pietiekošā līmenī. Juridiskā tālākizglītības sistēma nav izveidota un kopumā nefunkcionē. Tas ietekmē juridisko pakalpojumu ne vienmēr apmierinošo līmeni, kā arī tiesību aizsardzības iestāžu zemo prestižu dažādu iestāžu un struktūru vidū. Jurista specialitāte kā aicinājums un misija ir jāapgūst praktiski no šūpuļa līdz dzīves pēdējiem mirkliem.

Nikolajs (Niko) Džavahišvili,

Dr. h. c. hist., prof.

Ivane Džavahišvili Tbilisi Valsts universitāte,
Gruzija

THE ISSUE OF ADMISSION OF GEORGIA AND THE BALTIC STATES TO THE LEAGUE OF NATIONS

GRUZIJAS UN BALTIJAS VALSTU UZŅEMŠANAS JAUTĀJUMS NĀCIJU LĪGĀ (1920)

Keywords: *the Baltic States, Georgia, League of Nations, international relations.*

Atslēgvārdi: *Baltijas valstis, Gruzija, Nāciju Līga, starptautiskās attiecības.*

1. Pēc Gruzijas neatkarības atjaunošanas, jaundzimušās valsts valdības priekšā radās vitāli svarīgs uzdevums – starptautisko garantiju iegūšana, ar ko lielā mērā saistījās valstiskuma saglabāšanas jautājums. 1919. gadā izveidojās pasaules atsevišķo valstu politiskās sadarbības pirmā starptautiskā valdību organizācija – Nāciju Līga jeb Tautu Savienība. Tās pārvaldes orgāns bija asambleja – organizācijas dalībvalstu pārstāvju sapulce un padome Ženēvā. Pēc Nāciju Līgas dibināšanas, aktualizējās jautājums par Gruzijas Demokrātiskās Republikas pievienošanu šai organizācijai. Gruzija tobrīd atradās apdraudējuma stāvoklī, ko izraisīja Padomju Krievija. Tik pat izšķiroša nozīme uzņemšanai Nāciju Līgā bija arī Baltijas valstīm: Lietuvai, Latvijai un Igaunijai, kuru neatkarība arī bija apdraudēta.

2. Nāciju Līgas 1920. gada 16. decembra sapulcē tika nolemts – izsludināt balsojumu par minēto valstu uzņemšanas jautājumu. Balsojumā varēja piedalīties 24 valstis. Lai valsts tiktu uzņemta Nāciju Līgā, bija nepieciešams divu trešdaļu valstu atbalsts, resp. 16 balsis. Gruzijas uzņemšanu Nāciju Līgā atbalstīja desmit valstis, bet pretējo pozīciju ieņēma

12 valstis. Starp atbalstītājiem bija: Norvēģija, Šveice, Itālija, Portugāle, Irāna, Dienvidāfrika, Kolumbija, Čīle, Paragvaja un Bolīvija. Baltijas valstu uzņemšanai Nāciju Līgā atradās vēl mazāk piekritēju – tikai 5 valstis. Neskatoties uz to, ka balsošanas rezultāti izrādījās nelabvēlīgi, pēc Nāciju Līgā tajā pašā dienā pieņemtās rezolūcijas, Gruzijai un Baltijas valstīm kopā ar savienībā jau esošajām valstīm, tika dota iespēja uzreiz piedalīties šīs starptautiskās apvienības organizācijās: Finanšu un ekonomikas jautājumu konferencē, Starptautiskajā sanitārijas un higiēnas jautājumu komitejā, Starptautiskajā darba birojā, Ceļošanas un tranzīta komisijā.

3. Nākamā, atkārtotā balsošana par dalībvalstu uzņemšanu tika rīkota 1921. gadā. Baltijas republikas tad tika uzņemtas par Nāciju Līgas dalībvalstīm, savukārt Gruzija jau bija okupēta. To istenoja Padomju Krievija ar saviem bruņotajiem spēkiem. Ļoti operatīvi uz šo ziņu reaģēja gruzīnu emigrantu prese. Par notikušo savu gandarījumu neslēpa gruzīnu trimdnieki, kuri uzskatīja, ka šādu garantiju sniegšana Baltijas valstīm paaugstina arī Gruzijas atbrīvošanas izredzes.

1920. gada janvārī Gruzija bija atzīta faktiski un pēc viena gada – juridiski – no Francijas, Anglijas, Itālijas un Japānas puses; 1920. gadā to pašu izdarīja arī Vācija un Argentīna; tad Polija, Čehoslovākija un Beļģija. Gruziju netika atzinusi ASV, jo prezidents Tomass Vudro Vilsons uzstājās pret Krievijas sadalīšanos. Viņš vispār izvairījās no valstu suverenitātes atzīšanas, izņemot Polijas un Somijas gadījumus.

Republikāņu uzvara ASV kongresā pilnīgi mainīja šo nostāju – ASV atzina Baltijas valstis. Nepārprotami, ka bija jāatzīst arī Gruzija kā valsts, lai tādējādi tā nezaudētu savu neatkarību. Tolaik Gruzijas ārpolitikas galvenā rūpe bija valsts atzīšana *de-iure* un tūlītēja tās uzņemšana Nāciju Līgā.

4. Krievijas boļševiku valdības mēģinājums – iegūt savā pakļautībā Poliju, Somiju un Baltijas valstis 1917.–1920. gadā – izgāzās. Tāpēc agresijas plānus pret šīm valstīm Padomju Krievija atlika uz vēlāku laiku (turpat vai 20 gadiem), bet 1921. gadā visus spēkus virzīja uz Kaukāzu, kur tolaik vienīgā neatkarīgā valsts vairs bija tikai Gruzijas Demokrātiskā Republika.

Gruzijas valdības priekšsēdētāja vietnieks, kara ministrs Grigols Lortkipanidze (1881–1937), kuru padomju okupācijas režīms ieslodzīja Suzdaļas cietoksnī, cietumā rakstītajā sacerējumā “Pārdomas par Gruziju” atzīmēja: “Maskavas valdības politikas objektīvā iekšējā vēsturiskā jēga ir tāda, ka Eiropas politiskajā laukā zaudējusi Krievija ir panākusi hegemoniju zem sociālā karoga, ar ko mēģina gūt revanšu Eiropā. Bet Krievija ir zaudējusi

arī šajā laukā. Un beidzot, ar savu internacionālā komunisma aģitāciju un vājo militāro tehniku tā ielauzusies Eiropā 1920. gadā un atkal Varšavas tuvumā tiek galīgi sagrauta, zaudējot savas cerības par revanšu. Eiropā militāri un juridiski zaudējusi un padzīta, gandrīz pilnīgi norobežota no Baltijas jūras, pārdzīvojot atgriešanos no eiropejiskā Pēterburgas laikmeta atpakaļ aziātiskajā Moskovijā, tā pagriežas uz Austrumiem un sāk savu Āzijas politiku... Krievija, kurai tiek aizmūrēts Pētera I izlauztais logs uz Eiropu, uzstāda sev mērķi – pakļaut Gruziju, kas tik ļoti kairina tās maska-viski-bizantisko aci”¹

1 Лорткипанидзе Г. Мысли о Грузии/ редактор-составитель П. Сургуладзе.– Тбилиси: Университет Тбилиси, 1995.– стр. 203–211.

**THESES OF LECTURERS
AT THE COLLEGE OF LAW**

Tālavš Jundzis,
Dr. habil. sc. pol., Dr. iur.
College of Law, Latvian Academy of Sciences,
Latvia
e-mail: tjundzis@gmail.com

UN SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS FOR 2030 AND THEIR ROLE IN LATVIA

ANO ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS MĒRĶI 2030. GADAM UN TO NOZĪME LATVIJĀ

Keywords: UN, sustainable development, development goals, quality education, rule of law.

Atslēgvārdi: ANO, ilgtspējīga attīstība, attīstības mērķi, kvalitatīva izglītība, tiesiska valsts.

1. On 25–27 September 2015 in the United Nations (UN) headquarters in New York, representatives of all 193 countries, including the Baltic States, unanimously adopted the sustainable development goals for 2030 elaborated by the working group. Countries were able to agree on 17 sustainable development goals that set 169 objectives to transform the world and countries, whether they are rich or poor. The objectives set are broadly defined, as sustainable development is influenced by many elements of economic development and inclusive societies, as well as the preservation of the environment.¹

2. Sustainable development is defined as development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs. It is characterised by three equally important dimensions: the economic, social and environmental dimension. The concept of sustainable development appearing as a result of UN activities has been widely used both worldwide and in Latvia since 1992. For the underdeveloped economy, as well as for the inadequately integrated society as it is in Latvia, ensuring sustainable development is of importance. It is

important not only for large and rich countries but also for countries with little development experience, including such issues as environmental conservation.

3. UN and world countries envisage ensuring sustainable development in the next 10–15 years through achieving the key goals: to eradicate poverty and hunger in the world; to take care of good health and human well-being; to provide good education and gender equality; to provide clean water and clean energy; to ensure economic growth; to make extensive use of innovative approaches in industry and infrastructure; to reduce inequality; to ensure sustainable cities and local communities; to make responsible production and consumption; to take care of climate sustainability, to ensure water sufficiency and environmental conservation, as well as peace, the rule of law and good governance in countries and the world at a whole. Cooperation at all levels has a particular role to play in achieving these goals.²

4. The acquisition of quality education in the UN's programme of goals is recognised as a basis for sustainable development and a key prerequisite. Quality education is necessary to creatively address a diverse range of global challenges. This is fully applicable to Latvia and its education system, which is still not efficient enough and does not meet the demands and needs of the labour market and society. It is fragmented in terms of a number of institutions and programmes, and is largely non-competitive at the international level. This is especially true of many public higher education institutions, which often educate and train unskilled specialists that are not in demand on the labour market. However, the first level higher professional education, which is most in line with labour market requirements and rapid development of modern technologies in Latvia, is highly valued.

5. The concepts of the rule of law and the national development are closely interrelated and interdependent, which in a joint context are very important for sustainable development both nationally and internationally. The legal system of Latvia was established only 25–30 years ago. Nevertheless, it has already largely integrated the legal norms of the European Union, which in general allow talking about Latvia as a legal democratic state, where the rule of law is given an adequate place. At the same time, Latvian democracy is new, its resources are limited and experience is not sufficient to be proud of a good legal order. This area should not only rely

on politicians and public authorities, but should actively involve lawyers themselves, their associations, as well as higher education institutions of law.³

1 UN Sustainable Development Goals (2015–2030).– <https://www.un.org/sustainable-development/sustainable-development-goals>.– (Accessed 10.11.2018).

2 Ibid.

3 Ibid.

Intra Lūce,
Mg. iur., Mg. oec.
College of Law,
Latvia
e-mail: intra@jk.lv

THE ROLE OF QUALITY MANAGEMENT SYSTEM IN COLLEGES

KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMAS NOZĪME KOLEDŽĀS

Keywords: *quality management system, standards, quality assurance, colleges.*

Atslēgvārdi: *kvalitātes vadības sistēma, standarti, kvalitātes nodrošināšana, koledžas.*

1. Implementing a quality management system means having the courage and the ability to look at one's own activity and organisation as a whole. As a result, the organisation and supervision of the institution's operation become simpler. The quality system is the organisational structure, procedures, processes and means to implement quality management.¹

The quality management system is a set of clearly defined operation processes that encompass a classic development cycle of an organisation: planning – doing – checking – acting, and allow managing the quality of college services and processes to achieve or exceed the quality of service expected by your college customers.

2. The origin of the quality management system lies in the military sphere. At the beginning of World War II, the alliance's fleet suffered considerable losses. The Americans were willing to build new ships immediately and start a wide range of activities in this area. Some parts of the ships were designed and manufactured in different locations, but assembled together in the shipyard. It meant that all the details had to be exactly in line with the technical specifications and they had to be delivered within a certain time. Therefore, if they wanted to keep the order, the suppliers had to strictly

comply with all these requirements. It meant that the quality of suppliers' production had to meet the standards set by NATO. Following the NATO example, many countries developed their national quality standards.²

3. The objective of the quality management system is to continuously develop the operation of colleges in the interests of customers, owners, employees, cooperation partners and society.

Introducing and maintaining an internal quality management system is an essential aspect of staff and stakeholder communication and education service implementation processes. Quality management is defined as a mechanism that ensures and helps maintain high performance. Each of the colleges has defined its mission, which is mainly related to the provision of quality education services, which can only be ensured by the organisation and provision of a quality study process, local and international cooperation, professional and creative staff, applied research, achievements of students and graduates, undoubtedly in close cooperation with the labour market.

4. The establishment and maintenance of a quality management system requires a system that includes an organisational structure, procedures, processes and tools for implementing quality management. Standards play a major role in developing a quality management system.

Standards for quality assurance in education are divided into three parts:

- Internal quality assurance;
- External quality assurance;
- Quality assurance agencies.

It should be noted here that the three parts are interrelated and form the basis for the European Quality Assurance Reference Framework.³

5. Standards describe the approved and generally accepted practices for quality assurance in higher education within the European Higher Education Area. ISO 9001 is one of the standards to be used by educational institutions for the development of quality management system. For the first time, ISO standards were published in 1987, which also became an enterprise management tool. ISO 9001 requirements are based on the following principles:

- Customer-oriented organisation;
- Leadership;
- Involvement of people;

- Process approach;
- Systematic approach to management;
- Continuous improvement;
- Factual approach to decision making;
- Mutually beneficial supplier relationships.

6. Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area are based on four principles for quality assurance in the European Higher Education Area:

- Responsibility for the quality of education and its provision rests primarily with the universities/colleges themselves;
- Quality assurance complies with the diversity of higher education systems, universities/colleges, programmes and students;
- Quality assurance supports the formation and development of a quality culture;
- Quality assurance takes into account the needs and expectations of students, stakeholders and society.⁴

- 1 Forands I. Biznesa vadības tehnoloģijas [Business management technologies].– Rīga: Latvijas Izglītības fonds, 2009.– 201. lpp.
- 2 Vasiļevska D. Kvalitātes nodrošināšanas vadība [Quality Assurance Management].– Rīga: Juridiskā koledža, 2017.– 17. lpp.
- 3 Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Approved by the Bologna Process Ministerial Meeting in Yerevan on 15 May 2015.– ENQA, ESU, EUA, EURASHE, 2015.
- 4 Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (2015).– Brussels, Belgium.

Sandra Zile Gereiša,
Mg. sc. soc., Mg. iur.
Latvijas Universitāte, Juridiskā fakultāte,
Latvija

THE MEDIATOR AND HIS CLIENT, POTENTIAL DIFFICULIES IN THE WORK OF THE MEDIATOR

MEDIATORS UN VIŅA KLIENTS, IESPĒJAMĀS GRŪTĪBAS MEDIATORA DARBĀ

Keywords: mediator, client, parties of mediation, emotion, deadlock during mediation, mindfulness in mediation, recommendations, body language, unconditional agreement.

Atslēgvārdi: mediators, klients, mediācijas puses, emocijas, strupceļš mediācijas procesā, konflikts, apzinātība mediācijā, ieteikumi, ķermeņa valoda, beznosacījumu vienošanās.

1. Mediācijā ir svarīgi, kā mediatori jūtas un kāda ir pasaule ap viņiem un viņos, no tā ir atkarīgs, kādu rezultātu viņi sasniegs un kādu iespaidu tas atstās uz mediācijas pusēm. Prasmes un tehnikas ir nepieciešamas un svarīgas, bet būtiskākais ir paša mediatora treniņš un prasmes, intelektuālās, garīgās kvalitātes, kas veido personu.¹

2. Mediācijas procesa laikā arī mediators neizbēgami kļūst par konflikta daļu, un nākas sastapties ar dažāda veida grūtībām, gan emocionālām, gan cita rakstura grūtībām. Tas, kas notiek mediācijas procesā, vienmēr izraisa jūtas un emocijas kā pusēm, tā mediatoram un jātīc, ka veiksmīgs mediators spēj pārvarēt šīs grūtības gan iekšēji, gan ārēji tās atrisināt un palīdzēt pusēm meditācijā sasniegt patiesu risinājumu. Šī spēja rodas ne tik daudz caur vārdiem, darbībām vai izturēšanos, cik caur mediatora personīgajām kvalitātēm, arī mediatora tēla veidošanu, atmosfēras radīšanu, mieru un

iekšējo klusumu. Tas viss var veicināt labu lēmumu pieņemšanu mediācijas procesā.²

3. Mediācijas tehniku apgūšana, konfliktu pareiza diagnosticēšana, mediatoram raksturīgās personības kvalitātes pilnveidošana, dziļāka sevis iepazīšana un apzināšanās, kā veiksmīgāka un efektīvāka risinājumu panākšana mediācijā. Spēt diagnosticēt atrisinājuma barjeras, strupceļus un tā veiksmīgi panākt mediācijas vienošanos.³ Mediatora spēja dot cilvēkam telpu, kur viņš var justies droši, kur netiek uztverts ar aizspriedumiem vai pieņēmumiem. Bezaizspriedumu pieņemšana ļauj pieņemt puses un saprast, kā tās vērtē sevi un savu vērtību sistēmu, saprast pušu vērtības, arī uzskatus no viņu skatu punkta. Priekš mediatora ir ļoti svarīgi, ka puses tiek uzklauskātas, ka pašas puses klausās un tādā veidā pārliecina runātāju, ka saņem pilnīgu uzmanību un sapratni. Ķermeņa valodai mediatora darbā jāpievērš uzmanība, tā ir svarīga, dažkārt nenovērtēta daļa mediatora darbā. Tas ir abpusējs process, kas vienmēr ļauj izprast pušu attieksmi vien vērojot, jo ķermeņa valoda ir piederīga domām, uzskatiem, emocijām un jūtām.⁴

- 1 Kāpiņa L, Gereiša Z. Padziļināta mediācijas zināšanu apguve un mediatora prasmju treniņš. 2. modulis.– Rīga: Biedrība Mediācija&ADR, 2019.– (Mācību materiāls nav publicēts).
- 2 Gereiša Z., Kristuka L., Kļave E. Mediācija. Jēdzieni. Testi. Lomu spēles: Mācību grāmata. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018.
- 3 Bolis J., Gereiša Z. Mediācija un sarunas.– Rīga: Juridiskā koledža, 2015.
- 4 Gereiša Z. Grupu darbs: Mācību materiāls. – Rīga, 2019.– (Nav publicēts).

Normunds Streņģe,

Mg. iur.

Juridiskā koledža,

Latvija

e-pasts: normundsstrenges@inbox.lv

AUTHORITY AND POSSIBILITIES OF ENFORCEMENT OF A LAWYER AS A LEGAL AID PROVIDER

ADVOKĀTA KĀ JURIDISKĀS PALĪDZĪBAS SNIEDZĒJA PILNVARAS UN TO ĪSTENOŠANAS IESPĒJAS

Keywords: *advocate, attorney, barrister at law, solicitor, lawyer, legal aid provider, powers and their implementation opportunities, case.*

Atslēgvārdi: *advokāts, juridiskās palīdzības sniedzējs, pilnvaras un to īstenošanas iespējas, lieta.*

1. Advokāti sniedzot juridisko palīdzību ir tiesīgi vākt pierādījumus, arī pieprasot visus juridiskās palīdzības sniegšanai nepieciešamos dokumentus no valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī citām iestādēm, organizācijām un uzņēmēj sabiedrībām.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Advokatūras likumu¹ advokāti ir tiesu sistēmai piederīgas personas lietu vešanai jebkurā Latvijas Republikas tiesā un pirmstiesas izmeklēšanas iestādē pēc pušu, apsūdzēto un citu lietas dalībnieku (klientu) izvēles un viņu uzdevumā, kā arī likumā noteiktajos gadījumos tiesu priekšsēdētāju, pirmstiesas izmeklēšanas iestāžu vadītāju un Latvijas zvērinātu advokātu padomes uzdevumā. Advokāti likuma noteiktajā kārtībā sniedz arī citu juridisko palīdzību. Atbilstoši Latvijas Republikas Advokatūras likumam² zvērināts advokāts, sniedzot juridisko palīdzību, ir tiesīgs vākt pierādījumus, arī pieprasot visus juridiskās palīdzības sniegšanai nepieciešamos dokumentus no valsts un pašvaldību institūcijām, kā arī citām iestādēm, organizācijām un uzņēmēj sabiedrībām

(uzņēmumiem), kurām likumā noteiktajā kārtībā un gadījumos ir jāizsniedz šie dokumenti vai to noraksti un jānodrošina advokātam iespēja iepazīties ar tiem, kā arī likumā noteiktajā kārtībā sakarā ar juridiskās palīdzības sniegšanu saņemt lietpratēju atzinumu jautājumos, kuri prasa attiecīgas zināšanas. Tātad zvērināts advokāts sava klienta tiesību aizstāvēšanai var patstāvīgi iegūt pierādījumus. Tas nerada pienākumu izsniegt jebkuru advokāta pieprasīto informāciju un neatbrīvo informācijas sniedzēju no pienākuma izvērtēt pieprasītās informācijas nepieciešamību un sasaisti ar mērķi, kuram tā pieprasīta.

2. Likums neaizliedz zvērinātam advokātam, tāpat kā jebkurai citai fiziskai personai rīcības brīvību noslēgt pilnvarojuma līgumu Civillikuma izpratnē un darboties saskaņā ar to arī ārpus viņa profesionālās darbības ietvariem.

Latvijas Republikas Advokatūras likums³ noteic, ka, sniedzot juridisko palīdzību, zvērināts advokāts ir tiesīgs aizstāvēt un pārstāvēt juridisko palīdzību lūgušo personu un tās tiesības un likumīgās intereses visās tiesās. Savukārt, atbilstoši Latvijas Republikas Advokatūras likumam⁴ tiesības izpildīt šā likuma 48. pantā noteiktos uzdevumus, kā arī pašu advokāta pilnvarojumu apliecina orderis, kura paraugu apstiprina Latvijas Zvērinātu advokātu padome.

Zvērinātu advokātu orderis apliecina ne vien pilnvarojumu kā tādu, bet arī tiesu sistēmai piederīgas personas – zvērināta advokāta – īpašo statusu. Likums neaizliedz zvērinātam advokātam, tāpat kā jebkurai citai fiziskai personai rīcības brīvību noslēgt pilnvarojuma līgumu Civillikuma⁵ izpratnē un darboties saskaņā ar to arī ārpus viņa profesionālās darbības ietvariem, ko regulē Advokatūras likuma normas. Tādējādi ir jāidentificē vai konkrētajā lietā, procesuālajā darbībā attiecīgais pilnvarnieks darbojas privātpersonas vai tiesu sistēmai piederīgas personas zvērināta advokāta statusā. Ja pilnvarotā persona uz pilnvaras pamata vēršas pie valsts un pašvaldību institūcijām, citām iestādēm, organizācijām un uzņēmēj sabiedrībām (uzņēmumiem) vai personām un pieprasa izsniegt konkrētu informāciju, tad pastāv pamats izvērtēt, vai pilnvaras izdevējam pašam ir tiesības šādu informāciju saņemt. Pilnvarotā persona nevar pieprasīt vairāk informācijas, nekā pats pilnvaras izdevējs tiesiski varētu pieprasīt.

3. Nošķirami gadījumi, kuros zvērināts advokāts rīkojas kā personas pilnvarotais pārstāvis, no tiem gadījumiem, kuros zvērināts advokāts rīkojas kā juridiskās palīdzības sniedzējs.

Gadījumā, ja zvērināts advokāts rīkojas kā personas pilnvarotais pārstāvis, pilnvarojumam jābūt noformētam ar attiecīgās nozares procesuālo likumu prasībām atbilstošu pilnvaru. Savukārt, ja zvērināts advokāts rīkojas kā juridiskās palīdzības sniedzējs, zvērināta advokāta pilnvarojumu apliecina orderis. Zvērināts advokāts informāciju var pieprasīt nevis kā pārstāvis, bet gan kā juridiskās palīdzības sniedzējs, līdz ar to tiesības vērsties iestādēs ar informācijas pieprasījumu apliecināšanai iestādē iesniedzams advokāta orderis, nevis pilnvara, kas apliecinātu, ka advokāts var rīkoties kā pārstāvis.

Zvērināta advokāta orderis vispārīgi ir atzīstams par pietiekamu apliecinājumu informācijas pieprasīšanas tiesību apliecināšanai. Ne Latvijas Republikas Advokatūras likums, ne arī procesuālie likumi neparedz, ka vienlaikus ar orderi zvērinātam advokātam, lai apliecinātu, ka advokāts ir juridiskās palīdzības sniedzējs, būtu jāiesniedz attiecīgās institūcijās arī kādi citi dokumenti. Tieši pretēji, Latvijas Republikas Advokatūras likums⁶ norāda, ka orderis pats par sevi ir pietiekams pamats, lai pārliecinātos par zvērināta advokāta kā juridiskās palīdzības sniedzēja statusu un attiecīgi no šī statusa izrietošajām tiesībām.⁷

1 Latvijas Republikas Advokatūras likums (pieņemts 27.04.1993.), 5.pants// Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs.– Nr. 28 (1993, 19. augusts).

2 Turpat – 48. panta pirmās daļas 2. punkts.

3 Turpat – 48. panta 1. punkts.

4 Turpat – 48.¹ pants.

5 Civillikums. Ceturtā daļa. Saistību tiesības (pieņemts 28.01.1937.), 2289. pants// Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs.– Nr. 1 (1993, 14. janvāris).

6 Latvijas Republikas Advokatūras likums (pieņemts 27.04.1993.), 48.¹ pants// Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs.– Nr. 28 (1993, 19. augusts).

7 Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018. gada 29. marta spriedums lietā Nr. A420176016, SKA -148/2018.

Ruta Mekša,
Mg. iur.
Juridiskā koledža,
Latvija

THE PLACE AND ROLE OF THE MUNICIPAL POLICE IN THE SYSTEM OF LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES OF LATVIA

PAŠVALDĪBAS POLICIJAS VIETA UN LOMA LATVIJAS TIESĪBSARGĀJOŠO IESTĀŽU SISTĒMĀ

Keywords: *the Constitution of Republic of Latvia, police, municipal police, state, rights, responsibilities.*

Atslēgvārdi: *Latvijas Republikas Satversme, policija, pašvaldības policija, valsts, tiesības, pienākumi.*

Policija ir apbruņota militarizēta valsts vai pašvaldības institūcija, kuras pienākums ir aizsargāt personu dzīvību, veselību, tiesības un brīvības, īpašumu, sabiedrības un valsts intereses no noziedzīgiem un citiem prettiesiskiem apdraudējumiem.¹

Policija sastāv no Valsts policijas, pašvaldības policijas un ostas policijas. Valsts policija savas kompetences ietvaros izpilda savus pienākumus visā Latvijas Republikas teritorijā, pašvaldības policija, savukārt, veic tos attiecīgajā administratīvajā teritorijā vai citas pašvaldības administratīvajā teritorijā, kura deleģējusi likumā "Par policiju" noteikto pienākumu vai uzdevumu izpildi. Pašvaldības policija ir iekļauta attiecīgās pašvaldības sastāvā. Ostas policija darbojas normatīvajos aktos noteiktajās ostas robežās un ir iekļauta Ostas pārvaldes sastāvā. Darba organizācijas jautājumos pašvaldības policija un ostas policija sadarbojas ar Valsts policiju.

Pašvaldības policijas darbības tiesisko pamatu nosaka Latvijas Republikas normatīvie akti, kā arī starptautiskie līgumi. Viens no galvenajiem

pašvaldības policijas uzdevumiem – sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšana. Sabiedriskā kārtība – tiesību normām un sadzīves noteikumiem atbilstoša kārtība sabiedrībā, kas nodrošina iestāžu, uzņēmumu un organizāciju netraucētu darbību, cilvēku mierīgu dzīvi, darbu un atpūtu, kā arī īpašuma un citu tiesību un interešu aizsardzību.² Drošība, savukārt, ir nodrošinājums pret kaitējumu nodarīšanu. Sabiedriskā drošība ir stāvoklis, kurā tiek apdraudēta cilvēka dzīvība, veselība, gods, brīvība un īpašums. Tas ir viens no tiesībsargājošo institūciju darbības objektiem.³

Latvijas Republikas Satversmes 93. pants nosaka, ka ikviena tiesības uz dzīvību aizsargā likums.⁴ Deklarētās tiesības uz dzīvību ir fundamentālas tiesības, vienas no augstākajām vērtībām cilvēktiesību ietvaros. Cilvēka dzīvība ir demokrātiskas sabiedrības augstākā vērtība, savukārt tiesības uz dzīvību, kas kā vienas no pirmajām ievietotas pamattiesību katalogā, ir nostiprinātas starptautiskajos dokumentos, tādējādi iegūst īpašu statusu cilvēktiesību ietvaros un kļūstot par *ius cogens* normām.⁵

Katra pašvaldība var izveidot savu pašvaldības policiju, bet var deleģēt šo uzdevumu izpildi arī citai pašvaldībai, ja tajā ir izveidota pašvaldības policija,⁶ kā arī pašvaldības var veidot kopīgu pašvaldības policiju.

Pašvaldības policijas darbinieks ir persona, kura ieņem pašvaldības vai pašvaldību kopīgi iedibinātu policijas amatu un pilda likumā “Par policiju” noteiktos pienākumus. Pašvaldības policijas darbinieka darba tiesiskās attiecības regulē Darba likums, ciktāl likums “Par policiju” nenosaka citādi.⁷

Par pašvaldības policijas darbinieku var būt persona, kura atbilst šādām prasībām: ir pilngadīgs Latvijas pilsonis; nav sodīts par tišu noziedzīgu nodarījumu – neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas; nav notiesāta par tišu noziedzīgu nodarījumu, atbrīvojot no soda; nav saukta pie kriminālatbildības par tiša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, izņemot gadījumu, kad persona ir saukta pie kriminālatbildības, bet kriminālprocess pret to izbeigts uz rehabilitējoša pamata; ir ieguvusi vismaz vidējo izglītību.

Par pašvaldības policijas priekšnieku un viņa vietnieku var pieņemt darbā personu, kura atbilst iepriekš noteiktajām prasībām un ir ieguvusi augstāko izglītību. Darbā pieņem, ja saņemta iekšlietu ministra rakstveida piekrišana. Pašvaldības policijas priekšnieks ne retāk kā reizi gadā iesniedz pašvaldībai pārskatu par pašvaldības policijas funkciju izpildi un budžeta līdzekļu izlietojumu, kā arī sagatavo gada publisko pārskatu.

Pašvaldības policijas pienākumos ietilpst: likumpārkāpumu profilakse; ar iespējamiem likumpārkāpumiem un notikumiem, kuri apdraud personu vai sabiedrības drošību, saistītu iesniegumu un informācijas reģistrēšana,

reaģēšana uz sniegto informāciju, kā arī saņemtās informācijas nodošana kompetentām amatpersonām un institūcijām; kontrole pār to, kā tiek izpildīti pašvaldību apstiprinātie noteikumi, par kuru pārkāpšanu paredzēta administratīvā atbildība, kā arī naudas sodu uzlikšana par šo noteikumu pārkāpšanu un to piedzišana; Valsts policijas un Valsts drošības dienesta atbalstīšana sabiedrības drošības garantēšanā un noziedzības apkarošanā; tūlītēju draudu novēršana, ja persona, kas atrodas mājoklī vai tā tuvumā, var nodarīt kaitējumu aizsargājamās personas dzīvībai, brīvībai vai veselībai, līdz tiesa izskata jautājumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību.⁸

Ja pašvaldība neveido savu vai kopīgu pašvaldības policiju vai nav deleģējusi pašvaldības policijas uzdevumus citai pašvaldībai, tad kontroli pār to, kā tiek izpildīti pašvaldību apstiprinātie noteikumi, par kuru pārkāpšanu paredzēta administratīvā atbildība, kā arī naudas sodu uzlikšana par šo noteikumu pārkāpšanu un to piedzišanu izpilda Valsts policija.

Speciālo līdzekļu veidus, kurus atļauts lietot Iekšējās drošības biroja un Valsts drošības dienesta amatpersonām, Valsts policijas, pašvaldības policijas un ostas policijas darbiniekiem un robežsargiem, kā arī šo līdzekļu lietošanas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi. Pašvaldības policijas darbiniekam atļauts lietot: sasišanas līdzekļus; roku dzelžus; stekus; elektrošoka ierīces; gāzes baloniņus.⁹

Lēmumu par minēto speciālo līdzekļu lietošanu pašvaldības policijas darbinieks pieņem patstāvīgi. Pirms speciālā līdzekļa lietošanas personu mutiski jābrīdina. Bez brīdinājuma speciālo līdzekli var lietot gadījumos, ja vilcināšanās to lietot rada tiešus draudus personas dzīvībai vai veselībai vai var izraisīt citas smagas sekas, vai ja šāds brīdinājums konkrētajā situācijā nav iespējams.¹⁰ Pašvaldības policijas darbiniekiem ir tiesības likuma "Par policiju" 14. pantā noteiktajā kārtībā un paredzētajās situācijās pielietot šaujamieročus.

Pašvaldības policijas darbinieku skaitu nosaka attiecīgā pašvaldība vai likumā "Par pašvaldībām" noteiktā uzraudzības padome. Pašvaldības policijas sastāvā var būt tās priekšnieks, viņa vietnieki, vecākie inspektori, inspektori un jaunākie inspektori, kā arī vecākie kārtībnieki, kārtībnieki un jaunākie kārtībnieki. Pašvaldības policisti savus pienākumus pilda formas tērpā (pamatprasības formas tērpam nosaka Ministru kabinets).

Pašvaldības policijas kompetencē ir: smēķēšanas ierobežojumu ievērošanas kontrole, ūdens satiksmes kontrole Rīgas akvatorijā (izņemot satiksmes negadījumus), taksometru aprikojuma un pasažieru norēķināšanas kārtības kontrole, atsevišķi pārkāpumi ceļu satiksmē, apstāšanās un

stāvēšanas nosacījumu ievērošanas kontrole, transportlīdzekļu piespiedu pārvietošana (evakuācija), mazumtirdzniecības noteikumu, marķēšanas prasību, preču apriti un citu atsevišķu specifisku normatīvo aktu izpildes kontrole, žūpiņas profilakse un nepilngadīgo alkoholisko dzērienu lietošanas ierobežošana, prostitūcijas ierobežošanas noteikumu izpildes kontrole, pirotehnisko izstrādājumu aprites un izmantošanas kontrole, dzīvesvietas deklarēšanas un pasu režīma kontrole, necieņa pret valsts simboliem un Brīvības pieminekli.¹¹

Rīgas Pašvaldības policija papildus minētajiem uzdevumiem savas kompetences ietvaros veic arī: sabiedriskās kārtības nodrošināšanu pie Rīgas izglītības iestādēm; uz pārkāpumiem tendēto nepilngadīgo un nelabvēlīgo ģimeņu uzskaiti un profilaksi; glābšanas darbus Rīgas pilsētas peldvietās; transportlīdzekļu apstāšanās un stāvēšanas nosacījumu kontroli Rīgā; transportlīdzekļu pārvietošanās kontroli Rīgas pilsētas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās; pilsētas publisko vietu videonovērošanu; civilās aizsardzības pasākumus Rīgas pilsētā; savas kompetences ietvaros tiesas spriedumu izpildi par audzināšanas rakstura piespiedu līdzekļu piemērošanu bērniem; sabiedriskās kārtības nodrošināšanu nozīmīgu valsts un pašvaldības rīkoto pasākumu laikā sadarbībā ar citām tiesībsargājošām iestādēm.¹²

Pašvaldības policija rūpējas, lai atrašanās sabiedriskā vietā vienmēr būtu droša, un uzrauga, lai netiktu pārkāpti sabiedriskās kārtības noteikumi. Šodien pašvaldības policija ir apliecinājusi, kā tā drošs un stabils partneris sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanā, kā arī ir ieguvusi sabiedrības uzticību.

1 Par policiju: Latvijas Republikas likums (pieņemts 04.06.1991.), 1. pants// Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs.– Nr.31/32 (1991, 15. augusts).

2 Juridisko terminu vārdnīca.– Rīga: Nordik,1998. – 230. lpp.

3 Turpat – 67. lpp.

4 Latvijas Republikas Satversme (pieņemta 15.02.1922), 93. pants// Latvijas Vēstnesis.– Nr. 43 (1993, 1. jūlijs).

5 Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības.– Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011.– 165. lpp.

6 Valsts pārvaldes iekārtas likums (pieņemts 06.06.2002.), 40. panta 1. daļa// Latvijas Vēstnesis.– Nr.94 (2002, 21. jūnijs).

7 Par policiju: Latvijas Republikas likums (pieņemts 04.06.1991.), 2¹. pants// Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs.– Nr.31/32 (1991, 15. augusts).

- 8 Par policiju: Latvijas Republikas likums (pieņemts 04.06.1991.), 2^l. pants// Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs.– Nr.31/32 (1991, 15. augusts).
- 9 Noteikumi par speciālo līdzekļu veidiem un to lietošanas kārtību: Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi Nr.55 (pieņemti 18.01.2011.), 5. punkts// Latvijas Vēstnesis.– Nr.15 (2011, 18. janvāris).
- 10 Turpat – 10., 11. punkts.
- 11 Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss (pieņemts 07.12.1984.), 214.¹ pants// Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs.– Nr. 51 (1984, 20. decembris).
- 12 Turpat.

Eva Blūma,
Mg. sc. soc.
Juridiskā koledža,
Latvija

APPLICATION OF TECHNOLOGIES TO REDUCE DOCUMENT MANAGEMENT ADMINISTRATIVE PROCEDURES IN THE PUBLIC SECTOR

TEHNOLOĢIJU PIELIETOJUMS DOKUMENTU PĀRVALDĪBAS ADMINISTRATĪVO PROCEDŪRU SLOGA MAZINĀŠANAI SABIEDRISKAJĀ SEKTORĀ

Keywords: *document management, digital environment, data protection.*

Atslēgvārdi: *dokumentu pārvaldība, digitālā vide, datu aizsardzība.*

1. Veiksmīgai ilgtspējīgas attīstības programmai ir nepieciešama partnerība starp valdībām, privāto sektoru un pilsonisko sabiedrību. Šis visaptverošās partnerattiecības balstās uz principiem un vērtībām, kopīgu redzējumu un kopīgiem mērķiem, kas ir nepieciešami globālā, reģionālā, valsts un vietējā līmenī.¹

Publiskajam sektoram jānosaka skaidrs virziens ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai konkrētās nozarēs. Kā viena no šīm nozarēm ir informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, kas nosaka arī attīstības iespējas tādā jomā kā dokumentu pārvaldība virtuālajā vidē.

2. Digitālā vide ir viens no būtiskākajiem faktoriem uzņēmējdarbības izvērsšanai un inovāciju veicināšanai, tādēļ tā ir uzskatāma par neatņemamu publiskās pārvaldes attīstības virzienu, kas ir saistīts arī ar publisko dokumentu radīšanu, saņemšanu, reģistrēšanu, glabāšanu, izmantošanu un iznīcināšanu. Mūsdienu iespējām atbilstoša e-vide paaugstina iekšējo procesu un sadarbības ar iedzīvotājiem un komersantiem efektivitāti, kā arī veicina valsts iestāžu pašvaldību un pakalpojumu pieejamību, stiprina to

kapacitāti. Atbalstāmi ir valsts iestāžu un pašvaldību centieni ieviest un izmantot mūsdienīgas pieejas un instrumentus, savu iespēju robežās un atbilstoši situācijai pilnveidojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un elektroniskos pakalpojumus.²

3. Tehnoloģiju intensīvāka izmantošana dokumentu pārvaldībā nodrošina finanšu ietaupījumu, efektīvāku informācijas sistēmās ieguldīto līdzekļu izmantošanu, uzlabotu dokumentu aprites ātrumu, izsekojamību un kontroli, kā arī efektīvas e-pārvaldes mērķu sasniegšanu.³

4. Mobilais internets, mākoņtehnoloģijas, 3D drukas pielietojums, mākslīgais intelekts – tās ir tehnoloģijas, kuras tiek aktīvi ieviestas uzņēmumos, vienlaikus radot inovatīvas un efektīvākas, zināšanu ietilpīgākas darbavietas. Tehnoloģiju progress darbavietās rada jaunus izaicinājumus darbiniekiem celt savu kvalifikāciju, paaugstināt izglītības līmeni, risināt kompleksas problēmas, sadarbojoties ne tikai cilvēkiem, bet arī ar tehnoloģijām. Darba devējiem jāreķinās ar grūtībām visās pārvaldības jomās, tostarp arī ar inovatīvām pieejām e-vides, t.sk., e-parakstu izmantošanā ikdienas procesos.

5. Informācijas tehnoloģiju novitāšu pielietošanas iespējas administratīvā sloga mazināšanā dokumentu pārvaldībā publiskajā sektorā nespēs atrisināt visas problēmas, ja nav formulēts stratēģiskais mērķis reģionālā, valsts un vietējā, arī institūcijas līmenī. Pastāv risks, ka tehnoloģiju pielietojums var izsaukt atgriezenisku reakciju, kas vadības procesu bremzēs, padarīs birokrātisku un neveicinās attīstību dokumentu pārvaldības sfērā.

6. Sākot ar 2018. gada 25. maiju ikvienam uzņēmumam, kas strādā Latvijā vai citā Eiropas Savienības valstī, piemērojamas Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasības.⁴ Nepieciešamo izmaiņu ieviešana datu apstrādē uzņēmumiem ir izaicinājums, kas, iespējams, var dot jaunas iespējas un ierobežojumus datu apkopošanas, uzkrāšanas, izmantošanas privātuma stratēģijas izstrādē, var palielināt uzņēmuma konkurētspēju digitālo tehnoloģiju izmantošanā arī dokumentu pārvaldības sistēmas izmantošanā.⁵

1 17 Goals to Transform Our World “Goal 17: Revitalize the global partnership for sustainable development”. – <https://www.un.org/sustainabledevelopment/globalpartnerships/>. – (Resurss apskatīts 21.01.2019.).

- 2 Latvijas e-indekss: pašvaldības stiprina digitālo drošību, valsts iestādes – elektronisko dokumentu apriti.– <https://www.eindekss.lv/lv/3-kas-ir-latvijas-e-indekss>.– (Resurss apskatīts 21.01.2019.)
- 3 Integrēts publisko pakalpojumu sniegšanas un galalietotāju vajadzību monitorings: Latvijas iedzīvotāju reprezentatīvās aptaujas nodevums, Rīga, 2018.– http://www.varam.gov.lv/lat/publ/petijumi/pet_Eparv/?doc=14321; https://drive.google.com/file/d/1x85z8l0KE_DWAav3SPpfeU79fvxmv6U6/view.– (Resurss apskatīts 21.01.2019.).
- 4 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula)//Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, L 119, 2016, 4. maijs.– https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.119.01.0001.01.LAV&toc=OJ:L:2016:119:TOC.– (Resurss apskatīts 21.01.2019.).
- 5 Fizisko personu datu apstrādes likums (pieņemts 21.06.2018.)// Latvijas Vēstnesis.– Nr. 132 (2018, 4. jūlijs).

Elita Kazakēviča,
Mg. sc. educ., Mg. phys.
Juridiskā koledža,
Latvija

LEARNING EXACT SUBJECTS USING MOBILE APPS

MOBILO LIETOTŅU IZMANTOŠANA EKSAKTO MĀCĪBU PRIEKŠMETU APGUVĒ

Keywords: *mobile apps, mobile devices, websites, video lessons, graphs.*

Atslēgvārdi: *mobilās lietotnes, mobilie ierīces, tīmekļa vietnes, video nodarbības, grafiki.*

1. Eksakto priekšmetu apguve studentiem ir sagādājusi un joprojām sagādā problēmas. Viens no veidiem, kā viņiem var palīdzēt mācību procesā, ir veicināt mobilo ierīču pielietošanu, kuras studenti izmanto dažādiem mērķiem.

2. Katrai mobilajai lietotnei ir unikāla funkcija, kas piedāvā savu pakalpojumu kopu. Pateicoties mobilajiem tālruniem un dažādām funkcijām vērstām lietojumprogrammām, studenti var mācīties savā tempā un laiku veltīt sapratnei. Studenti psiholoģiski un tehniski ir gatavi izmantot mācību procesā mobilās ierīces. Ir ne mazums dažādu veidu, kā mobilās lietotnes pielietot mācībās, un, lai studenti varētu mācīties efektīvi, šīm lietotnēm ir jāklūst par būtisku izglītības apgušanas sastāvdaļu mūsdienu tehnoloģiju laikmetā.

3. Priekšrocības, kas saistītas ar izglītojošu lietotņu izmantošanu un kurām ir nozīme izglītībā, ir jaunu un modernu mācību metožu ieviešana, kā rezultātā mācīšanās top jautrāka un interesantāka.

4. *Wolfram Alpha* ir rīks, kas palīdz studentiem vispārīgi vai padziļināti apgūt kādu tēmu. Tas risina uzdevumus, sniedz atbildes uz dažādiem

jautājumiem matemātikā, fizikā un citās zinātnēs, taču ne visa pieejamā informācija ir bez maksas. Šim rīkam ir izstrādāta tīmekļa vietne un maksas mobilā lietotne.

5. *Photomath* ir mobilā lietotne, kas palīdz atrisināt dažādus matemātikas un augstākās matemātikas uzdevumus. Tā ir pieejama bez maksas gan *Android*, gan *iOS* operētājsistēmām. Lietotnes detalizētais uzdevuma risinājums palīdz studentam saprast aprēķinu gaitu un mācīties no savām kļūdām. Tās lietošana ir vienkārša. Nepieciešamo uzdevumu nofotografē un programma parāda atbildi un risinājumu soli pa solim. Kaut arī pasniedzējs neļaus izmantot šo lietotni lekcijās vai praktisko darbu laikā, to var izmantot par atbalstu sen aizmirstu tēmu un jaunas vielas patstāvīgai apguvei mājās.

6. *Khan Academy* studentiem piedāvā bezmaksas tiešsaistes nodarbības gan mobilajā lietotnē, gan tīmekļa vietnē. Digitālais mācību līdzeklis satur plašu mācību materiālu klāstu – video, teorētiskos materiālus, uzdevumus. Šeit students var patstāvīgi apgūt un atkārtot dažādas nodaļas matemātikā, fiziku un ekonomiku. Rīkā ir iestrādāts vadības panelis, kurā studenti var sekot līdzi savam mācību progresam.

7. *Symbolab* piedāvā plaši pielietojamu bezmaksas tiešsaistes kalkulatoru ar risinājumu gaitu. Kalkulators ir izstrādāts matemātikas un augstākās matemātikas uzdevumu risināšanai. Tam piemīt īpaši draudzīgs lietotāja interfeiss, kas izpaužas ar iespēju atlasīt nepieciešamo tēmu, kā arī ar ātru un vieglu piemēru ievadi. Mobilā lietotne parāda risinājuma gaitu arī nofotografētajiem uzdevumiem.

8. *Desmos* ir bezmaksas grafiskais kalkulators, kas specializējies tieši grafiku zīmēšanā. Tas palīdz ar lielu precizitāti atrisināt gan matemātikas, gan fizikas uzdevumus. Šis rīks vizualizē gandrīz jebkuru matemātikas tēmu, kas savukārt palīdz studentiem redzēt to attēlojumus. Grafikus var konstruēt tīmekļa vietnē un mobilajā lietotnē.

